

RURALNO TURISTIČKI POTENCIJALI IZLETIŠTA "NA MALENOM BRIJEGU

Halauš, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:615625>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Križevci University of Applied Sciences](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Martina Halauš, studentica

**RURALNO TURISTIČKI POTENCIJALI IZLETIŠTA „NA
MALENOM BRIJEGU“**

Završni rad

Križevci, 2016.

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Preddiplomski stručni studij Poljoprivreda

Martina Halauš, studentica

**RURALNO TURISTIČKI POTENCIJALI IZLETIŠTA „NA
MALENOM BRIJEGU“**

Završni rad

Povjerenstvo za obranu i ocjenu završnog rada:

1. Dr.sc. Kristina Svržnjak, prof. v. š, predsjednica
2. Dr.sc. Sandra Kantar, v. pred., mentorica
3. Mr.sc. Silvije Jerčinović, v. pred., član

Križevci, 2016.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PREGLED LITERATURE	2
2.1. Zemljopisni položaj Bjelovarsko-bilogorske županije	6
2.2. Bjelovarsko-bilogorska županija u prošlosti.....	7
2.3. Prirodne ljepote Bjelovarsko-bilogorske županije	9
2.4. Turizam i ruralni turizam BBŽ	11
2.4.1. Poticanje razvoja turizma i ruralnog turizma Bjelovarsko-bilogorske županije	11
2.4.2. Manifestacije Bjelovarsko-bilogorske županije	15
2.4.3. Ponuda ruralnog turizma Bjelovarsko-bilogorske županije.....	26
3. MATERIJALI I METODE.....	31
3.1. Protokol intervjua	33
4. REZULTATI I RASPRAVA.....	34
4.1. Izletišta „Na Malenom brijegu“	34
4.2. Povijest izletišta „Na malenom brijegu“	36
4.3. Smještajni kapaciteti.....	38
4.4. Eno/Gastronomska ponuda na gospodarstvu	40
4.5. Konji „Na malenom brijegu“	41
4.6. Aktivnosti na gospodarstvu	42
4.7. Oblici promocije izletišta.....	45
4.8. Budući razvoj izletišta „Na malenom brijegu“	47
5. ZAKLJUČAK.....	49
6. LITERATURA	51
7. PRILOZI.....	53
8. SAŽETAK	66

1. UVOD

Bjelovarsko-bilogorska županija je osobito područje Republike Hrvatske koje određuje niska, pitoma Bilogora, Moslavačka gora, slavonski Papuk, Krndija, a povezano je i s pobrđem Kalnika. Prostor je to koji osvaja svojom ljepotom i netaknutom prirodom, svojim pitomim selima i blagom naravi ljudi. Kraj je to u kojemu se mogu čuti prekrasne starinske melodije pjesmama, kola i glazbala, uživati u zelenilu dobrote i mira, sjajnoj bjelini bilogorske nošnje. Sve to treba upoznati, ali i znati i htjeti predstaviti drugima.

Predmet rada je prikazati ruralno turističke potencijale izletišta „Na malenom brijegu“ koji se nalazi u Ribnjačkoj, a vlasništvo obitelji Vlajinić u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Pored izletišta „Na malenom brijegu“ u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji mogu se posjetiti i druga brojna izletišta, obiteljska gospodarstva, kulturno povijesni spomenici, sportsko rekreativni tereni, lječilišta i sudjelovati na mnogobrojnim manifestacijama koje se tijekom cijele godine održavaju diljem Županije. Uz postojeću turističku ponudu u radu će se predstaviti povijest i osobito naglašene prirodne ljepote i raznovrsnost krajolika, odnosno ruralnog i urbanog prostora Bjelovarsko-bilogorske županije.

Ruralni turizam je posebno bitan urbanim stanovnicima koji su svakodnevno okruženi bukom i užurbanim životom. Tražeći mir i tišinu, tražeći nešto novo i sjećajući se svoga djetinjstva provedenog na selu, traže i nalaze željeni mir.

Netaknuta priroda i selo su idealni krajolik koji zadivljuje i osvaja gradsko stanovništvo različite životne dobi. Ruralna sredina nekima predstavlja prirodu u kojoj nalaze sigurnost, slobodu i ravnotežu, dok drugima pruža mogućnost kako i na koji način preferirati netaknutu prirodu i zagonetne netaknute predjele gdje je moguće dotaknuti i osjetiti sve draži istinske ljepote i obavljati poslove na drevne i tradicijske načine.

Svrha rada je otkriti i ostalu turističku ponudu koja se nalazi u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, a dobiveni podaci bi trebali pomoći vlasnicima navedenih ruralnih objekata da obogate, prošire i što jače istaknu lokalna obilježja. U tom smislu, nužno bi bilo povezati sve postojeće objekte i prostore u zajedničku ponudu, ali i usuglasiti vrijeme pojedinih događanja i manifestacija sa turističkim agencijama naše Županije i Republike Hrvatske, te načiniti kalendar turističke ponude.

Cilj rada je na primjeru gospodarstva izletišta „Na malenom brijegu“ objasniti dosadašnji razvoj i nove mogućnosti ruralnog turizma, prikazati sve prednosti i eventualne nedostatke analiziranog objekta.

2. PREGLED LITERATURE

Ruralni turizam postaje važan i privlačan oblik privređivanja u bilogorskom kraju. Poučeni iskustvima i saznanjima iz sredstava javnog informiranja i školovanjem osobito mlađih generacija kao i izravnom edukacijom turističkih stručnjaka, jasno su se pokazale velike mogućnosti razvoja ruralnog turizma u koje se vrlo lako i na osobit način mogu iskoristiti sve mogućnosti koje pruža ruralnim turizam u sklopu sa agroturizmom.

Prirodne ljepote i znamenitosti, kao i poljoprivredne osobitosti pružaju velike mogućnosti iskorištavanja i ujedinjavanja svega ponuđenog u okviru seljačkog gospodarstva ili u seoskoj sredini. (Ružić.,2009). Prema Ružiću (2009) ruralni turizam nije baš jasno definiran u hrvatskoj zakonodavnoj praksi. Parcijalna¹ pitanja ruralnog turizma, izravno ili neizravno regulirana su blokom turističkih zakona i njihovih provedbenih akata, ali se i neke norme drugih sektora mogu iznimno odnositi na ruralni turizam u Hrvatskoj. (Kušen.,2007).

Prema Baćac, (2011) ruralni turizam je najširi pojam koji obuhvaća sve turističke usluge, aktivnosti, vidove turizma unutar ruralnih područja, uključujući npr. ribolovni, lovni, zimski, seoski, turizam u parkovima prirode...Ruralni turizam ne mora biti nužno dopunska djelatnost na gospodarstvu kojom se stvara dodatni prihod, već može biti i profesionalna djelatnost (npr. mali obiteljski hotel, konjički centar, itd.).

Seoski turizam (eng.rural tourism, njem, Uralaub auf dem Bauernhof, Dorftourismus), ruralni ili zeleni turizam je oblik turizma u kojem se podrazumijeva povremeni boravak turista u seoskoj sredini.(Vukonić, Čavlek, 2001)².

Posljednjih godina se u zemlji i svijetu razvijaju raznovrsni oblici seoskog turizma koji se baziraju na prirodnom okruženju, netaknutoj prirodi i aktivnom sudjelovanju turista u poslovima na seoskim gospodarstvima tijekom cijele godine. Uz berbu voća, povrća, spremanje zimnice, obradu vinograda, polja, voćnjaka, sakupljanje žita, sijena i ručnu berbu kukuruza i komušanje³, trapljenje krumpira i repe u trapove⁴, pečenje rakije, pretakanje i krštenje mošta u vino, kiseljenje zelja, kolinja...Turisti sudjeluju na blagdanskim proslavama i uvriježenim godišnjim, životnim i radnim običajima mjesta i šire okoline. (Kušen, 2007).

---

¹ Parcijalna pitanja; nepotpuna pitanja

² Rječnik turizma vidi opširnije u: Vuković, B., Čavlek, N., str. 348.

³ odvajanje klipova kukuruza od komuše

⁴ plića udubljenja ovalnog oblika u zemlji koje se oblaže slamom i pokriva debljim slojem iskopane zemlje

Ruralni turizam se odvija na ruralnom prostoru, odnosno ruralnom području. Pojam *ruralnog područja* nije strogo definiran, već se pod njim podrazumijevaju područja u kojima prevladava: prirodno okruženje, seoski okoliš, mala naselja i sela, izdvojena poljoprivredna gospodarstva, s poljoprivredom i šumarstvom kao glavnim gospodarskim granama. (Baćac, 2011).

Općenito, ruralni prostor predstavlja suprotnost gradskom prostoru. Izvorno je služio kao životni i radni prostor poljoprivrednika, odnosno to je cjelokupni obradivi i naseljivi prostor izvan gradova. (Kušen, 2006). Temeljem istaknutih obilježja ruralno područje ili sredina može se definirati kao sredina s malom koncentracijom stanovnika kojima je osnovno zanimanje poljoprivreda, sredina koju karakteriziraju posebni običaji i seoski identitet. (Ružić, 2009). U tom prostoru su nastali: tradicijsko selo, ruralne cjeline, tradicijska ruralna arhitektura i tradicijski interijeri, tradicijski vrtovi te ekološki, proizvodno i oblikovno uravnoteženi kulturni pejzaž. (Ružić, 2009).

Tradicijska znanja sačuvana su do danas u korištenju poljoprivredne tehnologije i proizvodnje, ogledaju se u načinu stanovanja i gradnji stambenih gospodarskih zgrada, načinu odijevanja i međusobnim odnosima unutar obitelji i cijele zajednice. I svega je jasno vidljiv do danas sačuvani tradicijski način života i sveukupna nematerijalna baština u narodnim običajima, pjesmi, plesu, legendama, gastro i eno ponudi.

Sve to predstavlja pretežiti, prepoznatljivi i najvrjedniji dio turističke atrakcije osnove ruralnog prostora. (Kušen, 2002).

Ruralni prostor Bilogore pruža osobite mogućnosti za uživanje i korištenje u panoramskim vožnjama, šetnje, uživanje u pogledima sa vrhova brežuljaka, vidikovaca i turističkih objekata, rekonstrukcijom i ponovnim iskorištavanjem postojećih gospodarskih zgrada i obnovom tradicijski građenih stambenih prostora-kuća, stvaraju se mogućnosti nove namjene: ugostiteljski objekti, prostori za radionice, kulturne priredbe (kazališne predstave, glazbene, literarne, plesne, likovne i sportske manifestacije).

Nadalje, osim ruralnog turizma i seoskog turizma, turizam se može odvijati i u obliku agroturizma. Turističko seosko obiteljsko gospodarstvo ili agroturizam se definira kao turistička aktivnost koju organiziraju poljoprivredni proizvođači na vlastitom gospodarstvu. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva uz proizvodnju i plasman ekoloških proizvoda, mogu pružati i dodatne turističke usluge i specifične usluge prilagođene željama turista. (Leko Šimić, 2010). Prema (Baćac, 2011) odnosi se na oblik turističke usluge koji je dodatna djelatnost na gospodarstvu s živom poljoprivrednom djelatnošću, u sklopu koje se nude proizvodi proizvedeni na takvom gospodarstvu. Dakle, turističko seosko obiteljsko

gospodarstvo ili agroturizam je javni oblik seoskog turizma, dok je seoski turizam javni oblik ruralnog turizma. Javni oblici ruralnog turizma objašnjeni su u shemi (shema 1).

Shematski prikaz 1. Prikaz međudnosa ruralnog turizma, seoskog turizma i turizma na turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu

Slika 1. Shematski prikaz međudnosa ruralnog turizma, seoskog turizma i turizma na turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu (TSOG)

Izvor: http://www.mint.hr/UserDocsImages/Prirucnik_Seoski_turizam.pdf

Prema (Baćac, 2011) u agroturizmu postoje tri podvrste gospodarstava. Prvu i drugu podvrstu (otvoreni tip agroturizma) čine gospodarstva koja nude usluge prehrane izletnicima i grupama: izletišta do maks. 80 osoba; te gospodarstva koja nude usluge smještaja i prehrane gostima na smještaju (do maks. 20 osoba, odnosno kampu do 60 osoba) kao i usluge prehrane izletnicima i grupama do maks. 80 osoba. Treću podvrstu (zatvoreni tip agroturizma) čine gospodarstva koja nude usluge smještaja i usluge prehrane, samo za goste na smještaju do maks. 20 osoba, odnosno kampu do 60 osoba. (Baćac, 2011). Usluge smještaja mogu se nuditi u sobama, apartmanima, posebnim kućama odnosno ruralnim kućama za odmor ili kampu. Radi očuvanja osjećaja intimnosti i autentičnosti na agroturizmu, odnosno turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu, osobnog i individualnog komuniciranja s gostom (odnos domaćina i gosta „jedan na jedan“) te izbjegavanja masovnog pristupa u

pružanju turističkih usluga (boravak velikog broja gostiju istovremeno), preporučuje se: tip agroturizma (gospodarstva) sa smještajem i prehranom gostiju na smještaju; te–ako se gospodarstva organiziraju za pružanje usluga prehrane za vanjske goste, odnosno izletnike–maksimalni kapacitet sjedećih mjesta do 30 osoba.

Ruralni je smještaj na našem području na počecima; tradicijske i druge ruralne kuće za odmor su nedovoljno iskorištene, pa se osjeća potreba za obnovom i izgradnjom apartmana, soba i kampova. U njihovom sastavu se mogu naći vinotočja s ponudom smještaja, tradicijske autohtone kuće za odmor i noćenje s doručkom.

Današnja izletišta jesu tradicijom određeni prostori koji svojom ljepotom, osobitošću i magijskom privlačnošću dobivaju novi smisao i sadržaj. To su objekti u kojima se gostima pripremaju i poslužuju topla i hladna jela, slastice, pića i napitci.

Ruralni turizam je vrijedan pokušaj prikazivanja i očuvanja starinskog načina života, odnosa u obitelji i ruralnim zajednicama koji preko otvorenog prozora prihvaća i osuvremenjuje način života, a pritom tvrdokorno čuva i prenosi odlike svoga kraja i naroda.

Razvojem ruralnog turizma jasno se uočavaju velike i prave mogućnosti ruralnog turizma kroz očuvanje i održavanje autentičnog prirodnog okoliša, mogućnosti iskorištavanja agrokulture polja, vinograda, vrtova, voćnjaka i stočarstva. (Institut za turizam, Akcijski plan razvoja turizma ruralnih područja Republike Hrvatske.,2015). Sadašnje dostignuto stanje ukazuje na nužnost i mogućnost većeg, jačeg i šireg razvoja, koje je moguće jedino uz čvrstu suradnju domaćeg stanovništva i stručnjaka svih područja važnih za sveukupnu turističku djelatnost. U svemu je nužna suradnja turističkih djelatnika na svim razinama i strukama. (Institut za turizam, Akcijski plan razvoja turizma ruralnih područja Republike Hrvatske.,2015).

Sve veća turistička privlačnost ruralnih područja, a o čemu najbolje svjedoče primjeri iz visokorazvijenih zemalja EU, proizlaze ponajviše iz sve izraženije težnje za „povratkom korijenima“ i/ili čežnje za „dobrim starim vremenima“ i „jednostavnim načinom života“ u očuvanom prirodnom okruženju, a kao suprotnost sve ubrzanijem ritmu života u gradovima i rastućoj izloženosti različitim stresnim situacijama u svakodnevnom životu. (Institut za turizam, Akcijski plan razvoja turizma ruralnih područja Republike Hrvatske.,2015).

Turistička seljačka gospodarstva smatraju se obrascem ruralnog turizma. Turistička seljačka gospodarstva nisu sama sebi dovoljna. Uviđa se potreba za proširenjem smještajnih kapaciteta i drugih pratećih objekata, koja će u potpunosti zadovoljiti potrebe suvremenih turista. Tome pridonose dobro osmišljene i posjećene već postojeće vinske ceste,

biciklističke, pješačke i planinarske staze kao i prva dobro prihvaćena i organizirana uprizorenja starih mitova i običaja na terenu.

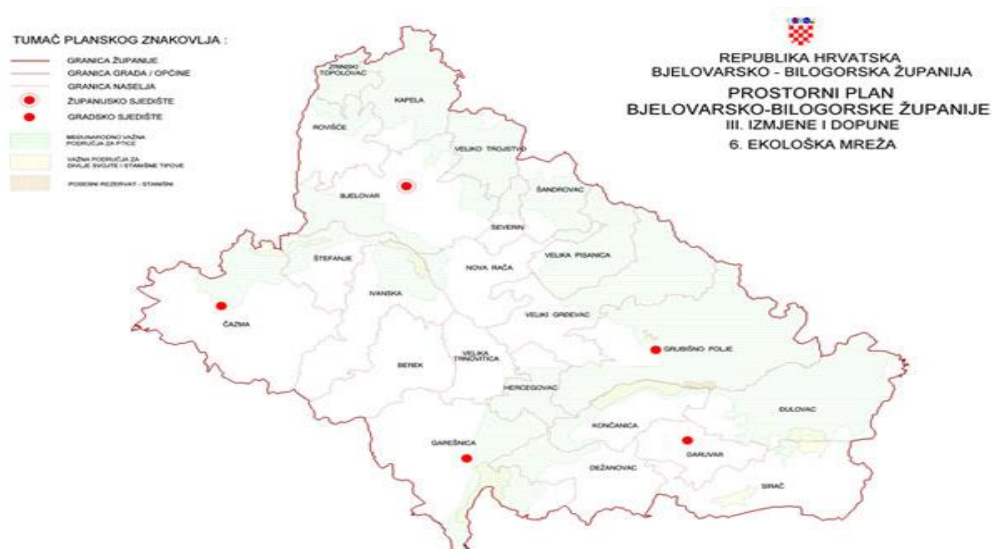
Hrvatska se, kao poželjna turistička destinacija, ističe velikim brojem turističkih atraktivnosti. To je njena komparativna prednost i veliki potencijal u kontinentskom djelu, a osobito u ruralnim sredinama, jer je povezana s nizom atrakcija vezanih uz kulturno-povijesnu baštinu. Povijesna baština, priroda, ljudi, običaji, naša sela, gradovi, kuće i Crkve pružaju velike mogućnosti razvoja ruralnog turizma i cijelog našeg područja.

Bjelovarsko-bilogorska županija vjerojatno je jedina hrvatska županija u koju turisti mogu ući iz dvostruko više smjerova negoli je strana svijeta, što nedvojbeno kazuje o povoljnom prometnom položaju, te otvorenosti i gostoljubivosti njenih ljudi. *Za dolazak i boravak u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji imate mnogo više razloga od modernog neba, žutih polja i zelenih livada, te zdravih i prirodnih šuma. Imamo odličnu prometnu povezanost, tako da je gotovo nemoguće da se izgubite, ali i ako se to slučajno dogodi, koga usput sretnete znajte da će Vam rado pokazati put. Bjelovarsko-bilogorsku županiju vežu pitomi krajolici i srdačni ljudi.* (Putujmo Hrvatskom, Hrvatsko izdanje časopisa Way to Croatia, Turistička zajednica BBŽ-e).

2.1. Zemljopisni položaj Bjelovarsko-bilogorske županije

Bjelovarsko-bilogorska županija (slika 1) nalazi se u istočnom dijelu skupine županija središnjega područja Hrvatske. Na sjeveru graniči s Koprivničko-križevačkom, na sjeveroistoku s Virovitičko-podravskom, na jugu sa Sisačko-moslavačkom i na zapadu sa Zagrebačkom županijom. Obuhvaća prostor četiri karakteristične zemljopisne cjeline: Bilogoru (sjeverno i sjeveroistočno), rubne masive Papuka i Ravne gore (istočno), Moslavačku goru (jugozapadno), i dolinu rijeke Česme i Ilove (zapadno, središnje i južno).

Bjelovarsko-bilogorska županija zauzima površinu od 2.652 km², što je 3,03% od ukupne površine Hrvatske. Središte županije je grad Bjelovar, političko, kulturno i gospodarsko središte županije i u njemu se nalaze mnogobrojne institucije koje svojim aktivnim djelovanjem daju primjeren značaj gradu. Tu su još i gradovi Daruvar, Čazma, Garešnica i Grubišno Polje, koji svojim posebnostima i specifičnostima u gospodarskom i društvenom životu daju cjelovitu sliku područja Bjelovarsko-bilogorske županije. U sastavu županije nalazi se i 18 općina u kojima se čine značajni napori da se oživi i ojača gospodarski potencijal i obogati društveni život.

Slika 1. Karta Bjelovarsko-bilogorske županije

Izvor: <http://bbz.hr/bjelovarsko-bilogorska-zupanija/detaljnije/grb-i-zastava>

2.2. Bjelovarsko-bilogorska županija u prošlosti

Područje Bjelovarsko-bilogorske županije ima stalan kontinuitet naseljavanja od prapovijesti do danas. Povijesni podaci navode razdoblje od Neolita preko Eneolita, brončanog i željeznog doba preko antike, srednjeg vijeka do najnovijeg doba. Razdoblje je to koje traje preko 5.000 godina. Prostor je to na kojem su se odvijali burni pretpovijesni i povijesni događaji i susreti raznih naroda: Iliri, Avari, Huni, Franci, Mongoli, Slaveni, Mađari- Ugri, Osmanlije, Habsburgovci...

U vrijeme Hrvatskih narodnih vladara ovo je područje pripadalo Panonskoj Hrvatskoj. Hrvatsko Kraljevstvo je nakon izumiranja hrvatske kraljevske dinastije 1102. godine ušlo u sastav Habsburške monarhije. Razdoblje srednjeg vijeka je obilježeno sukobima sa Osmanlijama, a naše se područje našlo u naletu sukoba. To je dovelo do raseljavanja i nestanka stanovništva, naselja i do odluke o zajedničkoj obrani od osvajača. Austrijski car Ferdinand donosi 1578. godine odluku o osnivanju Vojne Krajine- Granice. Tu se organizira čvrst lanac utvrda sa vojnim posadama od Virovitice do Karlobaga. Slijedi obnavljanje opustošenih naselja i naseljavanje novim stanovništvom-Vlasima, koji sa domaćim stanovništvom čine jaku obrambenu snagu Habsburškom carstvu. Graničari su bili obvezni na vojnu službu caru, sami su se naoružavali i oblačili, a uz to i obrađivali svoja polja. Nisu bili dužni plaćati porez.

Zbog čestih sudjelovanja na ratištima izvan Hrvatske i izdacima vezanim uz to Krajišnici podižu 1755. godine bunu u Severinu kraj Bjelovara. Carski dvor guši bunu i donosi odluku o izgradnji jake vojne utvrde Novi Varaždin-Bjelovar.

Sagrađen je novi grad sa potpunom infrastrukturom potrebnom za ovako jako vojno uporište. Tu je i sjedište V. Križevačke i VI. Đurđevačke pukovnije Varaždinskog generalata. Bjelovar postaje i jako trgovačko, obrtničko i industrijsko središte. Varaždinski generalat Vojne granice razvojačenjan je 1. kolovoza 1871. godine kada je osobni izaslanik cara i kralja Franje Josipa I., austrijski general Rossenzweig, predao dotadašnju vojnu upravu grada Bjelovara krajiškom pukovniku Ivanu Trnskom.

Tim je činom ovo područje ponovno postalo sastavnim dijelom građanske Hrvatske-Kraljevine Hrvatske. Od 1578. godine, osnutka Vojne Krajine, pa sve do razvojačenja ovo je cijelo područje od 1871. bilo izvan vlasti Hrvatskog Sabora i bana bilo je izravno pod vlašću austrijskog cara.

Istodobno je zaživjela i nova hrvatska županija Bjelovarska županija. U prosincu iste godine, na izborima za županijsku skupštinu, pjesnik i časnik Ivan Trnski imenovan je prvim Velikim županom novoosnovane županije. Tu će dužnost obnašati do svog odlaska u Zagreb 1872. godine. Vidljiv znak tih događanja čvrsto stoji još kao heraldički znak na pročelju zgrade tadašnje Bjelovarsko-križevačke županije, danas zgrade Croatia osiguranja.

Za vrijeme županovanja njezina drugog župana Ljudevita pl. Reisnera, županija 1872. godine dobiva svoj prvi grb (slika 2) čiji je štit podijeljen na tri polja: u gornjem lijevom, na plavoj podlozi, prikaz je sv. Jurja koji ubija zmaja, a koji se časti kao zaštitnik VI. Đurđevačke pukovnije. U gornjem desnom polju, na crvenoj podlozi, položeni zlatni križ kojemu su sva četiri kraka iste duljine, koje obilježavaju V. Križevačku pukovnicu. U donjem polju starog, povijesnog grba smještena je crveno-bijela šahovnica hrvatskoga grba. Idejno rješenje i crtež grba, kao i njegov oslik na zastavi, izradio je akademski slikar Josip Hohnjec. Županijski grb zaštitnički natkriljuje Iustitia Clementia⁵ koja zavezanih očiju u desnici drži mač, a u lijevoj ruci drži svitak, vjerojatno ispravu s "previšnjim rješenjem" Franje Josipa I. o utemeljenju županije.

Na temelju Zakona o uređenju uprave i ustrojstva županija 1886. godine dolazi do spajanja Bjelovarske i Križevačke županije u jednu-Bjelovarsko-križevačku. Godine 1922.

---

⁵ Iustitia- lat.justitia 1. pravda, pravednost, pravosuđe;sve sudske ustanove.
Clementia- lat.clementia 1.pravo

nastaje prekid hrvatske tradicije u pogledu županija. Zakonom od 26. lipnja ukinute su županije, a država je podijeljena na 33 oblasti. Bjelovarsko-križevačka županija većim dijelom pripada Osječkoj oblasti. Od 1993. godine među dvanaest županija u Hrvatskoj i Gradom Zagrebom nalazi se i Bjelovarsko-bilogorska županija. Županom je imenovan Tihomir Trnski. U ovoj časnoj službi nasljedovali su ga Marijan Coner, Damir Bajs, Miroslav Čačija i Damir Bajs u drugom mandatu. (Strugar,1996).

Slika 2. Grb Bjelovarsko-bilogorske županije

Izvor: <http://bbz.hr/bjelovarsko-bilogorska-zupanija/detaljnije/grb-i-zastava>

2.3. Prirodne ljepote Bjelovarsko-bilogorske županije

Prostor Bjelovarsko-bilogorske županije zauzima osobito povoljan zemljopisni, prometni i klimatski položaj. Veći dio Županije nalazi se na nadmorskoj visini od 120-150 m, a klimatski se nalazi u prijelaznom prostoru kontinentske klime, koju odlikuju umjereno hladne zime sa snijegom, topla i suha ljeta, a blaga i vlažna proljeća i jeseni. Godišnja količina padalina i broj sunčanih dana pogoduje rastu bujnog zelenila autohtonih bjelogoričnih šuma: hrasta lužnjaka, bukve, graba, bagrema, kestena, lipe, klenu, javora, jasena, po brežuljcima, uz potoke i niže dijelove podolja rastu johe, vrbe, a uz rubove šuma i u živicama nalazimo glog, lješnjak, svib, bazgu i divlje ruže. U šumama rijetko ćemo naći i crnogoričnu grmoliku borovicu, a iz novijih vremena imamo i nasade crnogoričnog drveća. Bilogorske šume predstavljaju važan izvor bogatstva i sirovina šumskog pokrova cijele Republike Hrvatske. Vrijedan i važan šumski pokrov čine brojne biljne vrste ljekovitog i jestivog bilja i šumskih plodova, koje je naš narod od davnina koristio u liječenju mnogih bolesti i koristio ih kao čajeve. Ove biljke čine osobiti ukras šuma u proljeće svojim cvjetovima i raznobojnim oblicima i zelenilom listova koje uz suho lišće listopadnog drveća

čine nezamislivo lijep i privlačan prirodni sag ili čilim za ugodu oku, duši i nogama šetača izletnika.

Uz to se može dodati i veliko bogatstvo jestivih gljiva: vrganja, lisičica, migači (prstići), panjevčica, ali i onih drugih nejestivih, te razne vrste lišajeva i mahovine. Šume i gajevi pružaju mogućnost uživanja na svakom koraku. Danas je već zaboravljeno šuštanje lišća pri sakupljanju, grabljanju listinca, koji se iz šuma iznosio u ponjavama na leđima, ili se tovario u zaprežna kola. Listinac se koristio kao nastir u stajama goveda i konja. Sitna i krupna divljač je veliko bogatstvo naše Županije. Uz ljepote i zdravonosnu⁶ snagu šumskog zraka i mirisa bilja liječi i pjev ptica pjevica, u kreštanju grabljivica i prodornom glasanju noćnih ptica. Bilogora je razvodnica riječnih tokova savskog i dravskog sliva. Potoci, potočići i rijeke naše Županije odvođe ih rijekama Bjelovarskom, Česmom, Ilovom, Lonjom i Glogovnicom u rijeku Savu. Nezagađene tekućice obiluju riječnim ribama i rakovima, a nekoć su na njima bile i brojne vodenice, mlinovi koji su mljeli domaću pšenicu i ostale žitarice. Od njih su vrijedne domaćice mijesile izvrsne hljebove kruha, gibanice, štrukle, dizane kolače, zljevanke, prkance i bilogorske kovrtanje. U močvarnim nizinskim područjima uz potoke i rijeke rastu razne vrste šaša i drugog vodenog bilja među kojima glasno krekeću žabe i gmižu bjelouške i sljepići. Pažljivi i strpljivi promatrač će u koritima potoka zapaziti i staništa dabrova i diviti se vještini kojom ruše johe i vrbe uz potoke.

Bijele šumarice, visibabe, pasji zub-visedjed, plućnjak, ljubičice, kaljužnice-zlatice, kopitnjak, bimber, lazarkinja, netek, potočnica, ciklame-miholjice, maslačak, šaš, trstika, zukva, tratinčica, ivančica, zvončići... Ukrašavaju livade, šumarke, potoke i močvare, od proljeća do kasne jeseni. Uz njih se javlja dvadesetak neobičnih mitoloških bića Bilogore i priče o njima, koje pokazuju snagu i duhovnost naroda koji je preko priča iz tih mnogobrojnih začudnih bića nenametljivo poučavao djecu i mladež o opasnostima koje ih vrebaju u životu.

Obrađena polja, cvjetnjaci, vrtovi, vinogradi i voćnjaci u kojima, uz moderne nasade i sorte, još uvijek rastu osobito vrijedne starinske vrste voća: jabuka, krušaka, grožđa, šljiva, breskvi, marelica, oraha, višanja, trešanja i ostalo. Sve navedeno voće se od davnina prerađivalo u pekmeze, rakije, vino, sušilo se na suncu i u krušnim pećima, spremalo se u pljevu i pšenicu i trapilo sa krumpirom i repom u trapove. (Bilogorski običajnik 2004, Bilogorski običajnik 2012).

---

⁶ Gavazzi M., Godina dana Hrvatskih narodnih običaja, Zagreb (1988).

2.4. Turizam i ruralni turizam BBŽ

Za razvoj turizma i ruralnog turizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji značajnu ulogu imaju Turističke zajednice Županije, općine i strateški dokumenti o čemu će biti riječ u narednim potpoglavljima.

2.4.1. Poticanje razvoja turizma i ruralnog turizma Bjelovarsko-bilogorske županije

Najvažniji strateški dokumenti za poticanje razvoja turizma BBŽ su: Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije te Identifikacija ključnih razvojnih projekata za implementaciju vizije turističkog razvoja Bjelovarsko-bilogorske županije s vizijom za razdoblje do 2020. godine. Strateški dokumenti definiraju ciljeve bjelovarsko-bilogorskog turizma a to su povećanje ekonomskih učinaka turizma te stvaranje bitnih pretpostavki dugoročne tržišne održivosti turističkog razvitka. To su ujedno daljnje temeljne polazišne smjernice za budući rad Turističke zajednice BBŽ-a. Plan programa rada TZBBŽ vodi se i smjernicama Strategije razvoja turizma RH do 2020. i Strateškog marketinškog plana hrvatskog turizma za razdoblje 2014.-2020. (Program rada s financijskim planom turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske županije, 2016). Glavni ciljevi hrvatskog turizma su: jačanje nacionalnog turističkog brenda, povećanje turističkog prometa u razdoblju pred i postsezone te povećanje prosječne potrošnje turista. Osim toga, njime se prepoznaje potreba za pojačanom marketinškom suradnjom s industrijom i snažnijom integracijom sa širim dionicama, što će uz marketinške smjernice za klaster⁷ Središnje Hrvatske, kamo pripada TZ Bjelovarsko-bilogorske županije, podrazumijevati i suradnju unutar Županije jačanjem različitosti od konkurencije te partnerstvo s turističkim i ne turističkim industrijama, organizacijama i državnim tijelima radi predstavljanja i razvoja dosljednog i uvjerljivog brenda tržištu. Kako navode smjernice SMPHT⁸ za razdoblje 2014.- 2020., Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije će se u sklopu klastera Središnje Hrvatske,

---

⁷ Klaster (engl. cluster) je koncept povezivanja poduzetnika unutar jednog industrijskog sektora, uz čvrstu suradnju sa znanstvenim i državnim ustanovama, najčešće na regionalnoj ili nacionalnoj razini, radi boljeg plasmana određene vrste proizvoda. Povezivanje obuhvaća sve segmente - od proizvodnje do marketinga i distribucije.

⁸ *Strateški marketinški plan hrvatskog turizma*- SMPHT definira i pet ključnih prodajnih segmenata (ljepota prirode, mora i obale, netaknutost destinacija -očuvana prirodna bogatstva, čisto more, jedinstvena obala i otoci, bogata kulturna baština, gastronomija te različitost životnih stilova), s ciljem pozicioniranja Hrvatske kao "mediteranskoga brenda prepoznatog po izvrsnosti i različitosti životnih ciljeva". SMPHT predlaže i definiranje ikona i simbola, kako bi se ojačale asocijacije između brenda i destinacijske ponude.

nastavivši smjernice Programa rada iz 2015. godine, koji su polučili znatan napredak i u rastu turističkog prometa, će se pozicionirati u zemlji i inozemstvu kao priznati pružatelj bogatih kontinentalnih iskustva kroz partnerski odnos između lokalnih i regionalnih TZ-ova i Glavnog ureda HTZ-a, te usmjeriti komunikacijske alate na najprivlačnija iskustva, teme i mjesta kako bi se potaknuo rast disperzije turista i prinosa.

Članice Turističke zajednice BBŽ su turističke zajednice koje pokrivaju područje cijele Županije sa svrhom cjelovitog i ravnomjernog turističkog razvoja:

1. **Turistička zajednica Bilogora-Bjelovar** čije su članice s područja grada Bjelovara, te s područja Općina Kapela, Nova Rača, Rovišće, Severin, Šandrovac, Veliki Grđevac, Velika Pisanica, Veliko Trojstvo i Zrinski Topolovac. Ured nema direktora, nego ima dva zaposlenika
2. **Turistička zajednica Daruvar-Papuk** čije su članice Grad Daruvar i Općine Končanica, Dežanovac, Đulovac i Sirač. Ured je stručno zastupljen, ima direktoricu te jednu zaposlenicu.
3. **Turistička zajednica Sjeverna Moslavina** koju čine Grad Garešnica i Općine Hercegovac i Velika Trnovitica. Ured nema direktora. Ima zaposlenicu, voditeljicu ureda.
4. **Turistička zajednica Moslavina-Čazma** čije su članice grad Čazma i Općina Ivanska. No, tijekom 2015. Općina Ivanska je izašla iz članstva TZ, te se očekuje formiranje nove turističke zajednice. Aktualna situacija- Ured, kao i proteklih nekoliko godina, nema direktora. Ima zaposlenika, voditelja ureda.
5. **Turistička zajednica Garić-Grad** čije su članice Općina Berek i Općina Štefanje. Ured nema direktora.

Turističke zajednice u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji vode evidenciju o turističkom prometu, odnosno dolascima i noćenjima. Za potrebe rada prikupljena je evidencija o turističkom prometu u posljednjih 10 godina.

Iz priloženih tablica Turističke zajednice Bjelovarsko-bilogorske županije za vremenski period 2010. (tablica 1) i 2015. (tablica 2) godinu vidljivi su znatni pomaci povećanja i promjene u dolascima i noćenju domaćih i stranih turista.

Uspoređujući podatke vidimo da je ukupni dolazak turista u 2010. godini bio 10.569, a u 2015. 21.238. Od ukupnog broja domaći čine 7,320, a strani 6.347. Broj noćenja u 2010. (tablica 1) godini bio je 22.533, a 2015. 65.750., domaći čine broj od 16.118, a strani 50.323.

Iz priloženih podataka vidljiv je značajan porast dolaska i noćenja turista, od kojih osobito budi nadu i poticaj daljnjem ruralnom razvoju veliki broj i porast stranih gostiju.

Prema vrstama objekata u TZ-BBŽ-e možemo iščitati podatke za 2010. (tablica 1) godinu od ukupno 10.473 dolaska i 22.232 noćenja. U hotelima je bilo je ukupno 8.986 dolazaka sa 19.032 noćenja. U pansionima su bila 204 dolaska i 263 noćenja. Kućanstva-sobe, apartmani, kuće za odmor imali su 1.279 dolazaka i 2.933 noćenja. Seljačka kućanstva imala su 4 dolaska i 4 noćenja. U 2015. (tablica 2) godini ukupan broj dolazaka turista bio je 21.239 sa 65.805 noćenja. U hotelima je boravilo 15.159 gostiju sa 59.641 noćenje. Pansioni broje 80 dolazaka sa 303 noćenja, sobe za iznajmljivanje imale su 719 dolazaka sa 1.399 noćenja. Kućanstva imaju 4.451 dolazak sa 11.821 noćenja. U 2015. (tablica 2) godini javljaju se novi podaci sa sobama za iznajmljivanje sa 719 dolazaka i 1.379 noćenja. Slijede prenoćišta za 617 dolazaka i 1.086 noćenja. Planinarski domovi imaju 71 dolazak i 138 noćenja. Lovački domovi 83 dolaska i 318 noćenja.

Iz navedenih tablica vidljiv je značajan porast u 2015. (tablica 2) godini u odnosu na 2010. (tablica 1) godinu u ukupnom broju od 10.766 dolazaka i broj noćenja koji je u istom razdoblju povećan za 43.573. Navedeni podaci jasno govore o velikom potencijalu i mogućnostima razvitka ruralnog turizma u našoj Županiji, koji nužno traže čvrstu povezanost sveukupne ponude, te jasan program i strategiju razvoja prema mogućnostima koje nudi ovaj kraj.

Tablica 1. Statistički podaci o turističkoj posjećenosti BBŽ-e u 2010.godini

TURISTIČKI PROMET 2010. GODINA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska / Vremenski period Siječanj - Prosinac 2010									
	Siječanj - Prosinac 2010			Siječanj - Prosinac 2009			indeks 2010 / 2009		
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	Dolasci	Noćenja	
Ukupno	10.569	22.533	100	11.108	27.940	100	95	81	
Domaći turisti	7.320	16.118	71.5	8.794	22.519	80.6	83	72	
Strani turisti	3.249	6.415	28.5	2.314	5.421	19.4	140	118	
DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PREMA VRSTAMA OBJEKATA									
Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska									
	Siječanj - Prosinac 2010			Siječanj - Prosinac 2009			indeks 2010/2009		
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	Noćenja	
Ukupno	10.473	22.232	100	11.066	27.548	100	95	81	
1 Hoteli	8.986	19.032	85.6	9.779	24.783	90	92	77	
10 Pansioni	204	263	1.2	0	0	0	-	-	

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska / Vremenski period Siječanj - Prosinac 2010											
		Siječanj - Prosinac 2010			Siječanj - Prosinac 2009			indeks 2010 / 2009			
zemlja		dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	Dolasci	Noćenja		
29	Kućanstva – sobe, apartmani, kuće za odmor		1.279		2.933	13.2	1.202	2.517	9.1	106	117
31	Seljačka kućanstva		4		4	0	0	0	0	-	-

Izvor: Intranet.htz.hr - Službena statistika sustava HTZ-a na području RH do 2015. godine

Tablica 2. Statistički podaci o turističkoj posjećenosti BBŽ-e u 2015. godini

TURISTIČKI PROMET 2015. GODINA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska / Vremenski period Siječanj - Prosinac 2015									
		Siječanj - Prosinac 2015			Siječanj - Prosinac 2014			indeks 2015 / 2014	
zemlja		dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	Dolasci	Noćenja
	Ukupno	21.238	65.750	100	16.387	37.754	100	130	174
	Domaći turisti	14.891	50.323	76.5	11.566	27.360	72.5	129	184
	Strani turisti	6.347	15.427	23.5	4.821	10.394	27.5	132	148

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PREMA VRSTAMA OBJEKATA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska									
		Siječanj - Prosinac 2015			Siječanj - Prosinac 2014			indeks 2015/2014	
	Zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	Noćenja
	Ukupno	21.239	65.805	100	16.391	37.755	100	130	174
1	Hoteli	15.159	50.641	77	5.830	10.397	27.5	260	487
10	Pansioni	80	303	0.5	0	0	0	-	-
16	Sobe za iznajmljivanje	719	1.399	2.1	670	1.270	3.4	107	110
17	Prenoćišta	617	1.086	1.7	379	581	1.5	163	187
22	Planinarski domovi	71	138	0.2	15	170	0.5	473	81
23	Lovački domovi	83	318	0.5	0	0	0	-	-
29	Kućanstva – sobe, apartmani, kuće za odmor	4.451	11.821	18	3.317	8.681	23	134	136
31	Seljačka kućanstva	59	99	0.2	62	142	0.4	95	70

Izvor: Intranet.htz.hr - Službena statistika sustava HTZ-a na području RH do 2015. godine

Za 2016. (tablica 3) dostupni su nam podaci od siječnja/rujna u iznosu od 16.602 noćenja sa 54.686 noćenja. Domaći turisti čine 11.931 sa 43.327 noćenja, a strani 4.671 sa 11.359 noćenja.

U istom razdoblju u hotelima je bilo 8.453 domaćih gostiju i 2.927 stranih što ukupno iznosi 11.380 dolazaka. Domaći turisti čine 32.488 noćenja, a strani 7.218, što ukupno iznosi

39.706 noćenja. Objekti u domaćinstvu je bilo 2.091 domaćih dolazaka sa 7.060 noćenja. Strani čine 729 dolazaka sa 1.699 noćenja. Sve ukupno je to 8.759 noćenja. Kampovi broje 928 domaćih i 640 stranih dolazaka. Broj noćenja domaćih turista je 2.230, a stranih 1.339. U objektima seljačkih domaćinstava bilo je 459 domaćih, 375 stranih sa 1.549 noćenja domaćih i 1.103 stranih turista. I ako podaci nisu dostupni za cijelu kalendarsku godinu 2016. (tablica 3) zapažen je porast u svim ponuđenim objektima.

Tablica 3. Statistički podaci o turističkoj posjećenosti BBŽ-e od siječnja/rujna 2016.godine
TURISTIČKI PROMET 2016. GODINA (siječanj/rujan 2016.)

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska / Vremenski period Siječanj – Rujan 2016								
Siječanj - Rujan 2016								
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	Noćenja
Ukupno	16.602	54.686						
Domaći turisti	11.931	43.327						
Strani turisti	4.671	11.359						

TURISTIČKI PROMET PO VRSTI OBJEKTA 2016. GODINA (siječanj/rujan 2016.)

VRSTA OBJEKTA	DOLASCI DOMAĆI	DOLASCI STRANI	DOLASCI UKUPNO	NOĆENJA DOMAĆI	NOĆENJA STRANI	NOĆENJA UKUPNO
Hoteli	8.453	2.927	11.380	32.488	7.218	39.706
Objekti u domaćinstvu	2.091	729	2.820	7.060	1.699	8.759
Dr. vrste – skupina kampovi	928	640	1.568	2.230	1.339	3.569
Objekti u seljačkom domaćinstvu	459	375	834	1.549	1.103	2.652
Ukupno:	11.931	4.671	16.602	43.327	11.359	54.686

Izvor: eVisitor.hr - Informacijski sustav za prijavu i odjavu turista u RH (od 1.1.2016. godine)

2.4.2. Manifestacije Bjelovarsko-bilogorske županije

Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije sa svojim područnim zajednicama nudi mnogobrojne i raznovrsne manifestacije. Gradsko i seosko stanovništvo se oduvijek sastajalo po selima i gradovima. Bivalo je to u točno određeno vrijeme i dane godine radi izravnog trgovanja, razmjene obrtničkih i poljodjelskih proizvoda i radi zabave i proslava. U pokušaju oživljavanja starinskih načina druženja, razmjene dobara i zabave prikazuje ju se neki od ovih događanja. Županija se može pohvaliti organiziranjem sljedećih manifestacija (tablica 4, tablica 5).

Tablica 4. Urbane manifestacije u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

DATUM	NAZIV URBANE MANIFESTACIJE	MJESTO DOGAĐANJA
21.-23.01.	IPEW-Međunarodni tjedan udaraljkaša	Bjelovar
23.01.	Vincekovo	Daruvar (puktovi Daruvarske vinske ceste)
07.02.	VI. GAF–Garešnički fašnik	Garešnica
01.-10.04.	10 dana astronomije u Daruvaru	Daruvar
01.04.	Čazmanski Vinokap-međunarodna izložba vina	Čazma
03.04.	Supermaraton Zagreb-Čazma - Utrka „Od Kaptola do Kaptola“	Zagreb-Čazma
18.-24.04.	Sajam zdravlja	Daruvar
Svibanj	BOK Fest–Bjelovarski odjeci kazališta	Bjelovar
06.-07.05.	Gastroflora 2016.	Garešnica
15.05., 19.06., 17.07., 21.08., 18.09.	Bjelovarska nedjelja uz caricu	Bjelovar
08.-14.10.	DOKUart-Međunarodni festival dokumentarnog filma	Bjelovar

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Urbane manifestacije Bjelovarsko-bilogorske županije su izraz kulturnog, socijalnog i organiziranog života u našim gradovima. Svjedoče o visokim dostignućima na svim kulturnim i socijalnim područjima. Objedinjuju i na svojstven način prikazuju život i rad njihovih stanovnika sa osobitim naglaskom na multikulturalnost gradova, čiji su stanovnici sačuvali svoja osnovna etnička obilježja i skladno se uklopila u cjelovitu sliku gradova. Vrijedne urbane manifestacije zaslužuju detaljniji prikaz.

IPEW - Međunarodni tjedan udaraljkaša (slika 3) ugošćuje najznačajnija imena svjetske i hrvatske udaraljkaše glazbe.

Slika 3. IPEW - Međunarodni tjedan udaraljkaša

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Vincekovo (slika 4) je vinogradarski blagdan posvećivanja trsja i vinograda nazvan po najpoznatijem nebeskom zaštitniku vinogradara i vina sv.Vinku (lat. vincens: onaj koji pobjeđuje). Njegov blagdan 22. siječnja, spada u vrijeme početka prvih radova u vinogradu. Vinogradari će obvezatno obići vinograde i blagosloviti ih molitvom i vinom. Za rodnost loze Bilogorci će na trsove objesiti kobasice i špek i odrezati tri loze. One će na toplom pokazati rodnost vinograda nove gospodarske godine. Svečanu i veselu prvu rezidbu Bilogorci obavljaju u svojim vinogradima i klijetima.

Slika 4. Vincekovo-Vinogradarski blagdan posvećivanja trsja i vinograda

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

10 dana astronomije u Daruvaru (slika 5) je manifestacija koju već sedmu godinu za redom organizira Astronomsko društvo Kumova slama. Ove godine Dani su bili posvećeni Planeti Zemlji. Održano je 10 predavanja renomiranih stručnjaka iz astronomije, kao što su: Vladimir Paar, Ante Radonić, Korado Korlević, Ivica Puljak, Dijana Dominis Prester i

drugih. Za najmlađe astrofile održan je astronomski vrtić. U osnovnim su školama učenici promatrali Sunce teleskopom i prisustvovali raznim radionicama i predavanjima, a srednjoškolci su širiti svoje astronomske vidike na Inspiring Science Education radionici.

Slika 5. 10 dana astronomije u Daruvaru

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Supermaraton Zagreb-Čazma-Utrka „Od Kaptola do Kaptola“ (slika 6) je sportska manifestacija koja obuhvaća sljedeće sportske manifestacije: start Supermaraton (Trg bana Josipa Jelačića, Zagreb) i slijedi stari Kolomanov put do Čazme, planinarski pohod „Oko Čazmanskog kaptola“, atletska natjecanja i zabavne igre za djecu i učenike, prezentacije i probne vožnje automobila, old-timere različitih marki i demonstracija snage (vuča automobila ljudskom snagom). Vrhunac događanja je doček maratonaca uz Puhački orkestar Čazma i degustacija lovačkih gulaša iz kotlića i vina „Čazmanskog Vinokapa“. Završetak manifestacije označava Moto-alka, trening i natjecanje uz proglašenje pobjednika.

Slika 6. Supermaraton Zagreb-Čazma-Utrka „Od Kaptola do Kaptola“

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Bjelovarska nedjelja uz caricu ili Terezijana (slika 7) je turistička, kulturna i zabavna priredba grada Bjelovara koju je pokrenula i koju od 1996. godine organizira Turistička zajednica grada Bjelovara, odnedavno Turistička zajednica Bilogora-Bjelovar. Povod za organiziranje priredbe pod ovim nazivom je odluka austrijske carice i hrvatske kraljice Marije Terezije iz 1756. godine, koja je nakon Severinske bune odlučila tu postaviti čvrsto vojničko uporište: Novi Varaždin. Godina je to planske izgradnje današnjeg Bjelovara, koji uz vojni postaje kulturni, obrtnički, prometni i gospodarski centar područja i cijele Vojne Krajine-Granice. Iako vladarica sama nikada nije boravila u Bjelovaru, preko svojih vojnih zapovjednika je imala potpunu kontrolu nad izgledom i razvojem grada i njegovih stanovnika. Priredba zorno prikazuje zamišljeni posjet carice i njenu komunikaciju sa podanicima na šaljiv način. Cijelu priredbu prate brojni kulturno-umjetnički sadržaji: koncerti na više pozornica u središtu grada, izložbe, gastronomske ponude, stari zanati, scenski povijesni prikazi i zabavne ponude za velike i male. Od 2009. godine, carica u sva tri dana njenog događanja, uz pratnju konjičke povijesne postrojbe "Bjelovarski graničari Husari 1756" kočijom dolazi na središnji trg (slika 10) pred palisade, a njen dolazak najavljuje se atraktivnim pucnjem iz topa, nakon čega slijede programi i događanja.

Slika 7. Bjelovarska nedjelja uz caricu

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

DOKUart-Međunarodni festival dokumentarnog filma je međunarodni festival dokumentarnog filma u Bjelovaru. Prilika je to sudjelovati i upoznati se s najnovijim dostignućima s područja dokumentarnog filma u zemlji i svijetu i susresti se sa najvažnijim akterima ove umjetnosti. Kroz cijeli tjedan prikazivanja filmova povezani smo sa najnovijim događanjima sa znanjima i filmskom tehnologijom. Organizator ove vrijedne manifestacije je Udruga za promicanje kulture DOKUart, a festival se održava uz pokroviteljstvo Grada Bjelovara i Hrvatskog audiovizualnog centra, te uz podršku Hrvatskog filmskog saveza. Festival prate Gradski muzej i Narodna knjižnica Petra Preradovića. Glavne projekcije održavaju se u kino dvorani Kulturnog i multimedijskog centra u Bjelovaru (slika 8). Posebna atrakcija su projekcije u DOKUbusu: malom kinu (slika 9) u odabranim alternativnim prostorima i seoskim sredinama. Sastavni dio festivala je i Mali DOKUart koji već devetu godinu nagrađuje dokumentarne filmove osnovnoškolaca, DOKUradionica za osnovnoškolce s uglednim predavačima i projekcija za osnovce i srednjoškolce.

Slika 8.. Kino dvorana Kulturnog i multimedijskog centra Bjelovar.

Slika 9. DOKUbus

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Osim manifestacija koje se odvijaju u gradu postoje i manifestacije ruralnog karaktera (tablica 5).

Tablica 5. Ruralne manifestacije u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

DATUM	NAZIV RURALNE MANIFESTACIJE	MJESTO DOGAĐANJA
06.-07.02.	12. Međunarodni pčelarski sajam, Izložba vina i vinogradske opreme	Sajamski prostor Gudovac, Bjelovar
26.-27.02.	XXII. Dani hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu	Hercegovac
01.-03.04.	19. Proletni međunarodni bjelovarski sajam	Sajamski prostor Gudovac, Bjelovar
19.-28.03.	Uskrs na imanju obitelji Salaj	Grabovnica (Čazma)
Vikendom 30.04.-26.06.	Bilogorski ciklo fest	Bjelovar / Maglenča
Svibanj	Sporek – sajam sporta i rekreacije	Sajamski prostor Gudovac, Bjelovar
Svibanj	Svečanosti cvijeća/božura	Imanje Ledinski Kovačevac
17- 21.05.	Lovrakovi dani kulture	Veliki Grđevac
20.-22.05.	Proljeće u Velikom Trojstvu	Veliko Trojstvo
10.07.	Zapovijed pod lipom	Miklouš (Čazma)
06.-07.08.	Plošćičko mašinarje	Stara Ploščica (Ivanska)
15.08.	Končenické hody	Končanica
26.-27.08.	V. Dani krumpira u Hercegovcu	Hercegovac
02.-03.09.	Dani šljiva i rakija	Sirač
03.09.	Bilogorski foto susreti	Veliko Trojstvo
09.-11.09.	24. Jesenski međunarodni bjelovarski sajam	Sajamski prostor Gudovac
3.12.-8.1.	Božićna priča u Čazmi	Grabovnica
Prosinac	Bojani Božić u Bojani - tradicijski Božić na selu	Bojana (Čazma)

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji danas se priređuju brojni specifični *sajmovi* na različitim razinama: mjesni, gradski, županijski, državni i međunarodni. Od međunarodnih sajмова izdvajamo: Jesenski i proljetni međunarodni bjelovarski sajam (slika 10) i

Međunarodni pčelarski sajam, Izložba vina i vinogradske opreme u Gudovcu. Ove su priredbe postale veoma zapažene u zemlji i svijetu. Pokazale su potpunu svrhovitost održavanja na ovom mjestu, prostoru, vremenu i od davnina jakom i važnom stočarskom i poljoprivrednom kraju. Sajam ima prodajnu i izložbenu namjenu.

Slika 10. Međunarodni sajam u Gudovcu

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Hercegovac je primjer aktivnog, kulturnog i privrednog života njenih stanovnika, kao i suživota više nacionalnih manjina. Vrijedni puk marljivo je radio od pamti vijeka, a nakon zamornog rada znao je pronaći i oživjeti kulturne vrijednosti i zadovoljiti ih. *Dani krumpira u Hercegovcu* su poznati po izreci: „*Od Bartola svaka graba krtola*“, govorilo se u ovom vremenu kada počinje vađenje krumpira- brambora. Važan je to plod koji osobito uspijeva i puno se gaji u području oko Hercegovca, a čini i važan dio svakodnevnog jelovnika ovdašnjih Čeha i Hrvata. Potaknuti važnošću ove tradicijske biljke nastala je i manifestacija *Dani krumpira u Hercegovcu*. *Dani hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu* izražavaju snagu i potrebu ovdašnjih stanovnika za javnim, scenskim prikazivanjem života, za uzdizanjem i širenjem kulturnih pogleda na događaje oko sebe i u svijetu, kao i za ljepotom jezičnog izražavanja kojim čuvaju starinski način govora i nenametljivo i odlučno uzdižu kulturu svoga mjesta. pisci, glumci, redatelji i scenaristi jesu domaći ljudi koji u goste pozivaju amaterske kazališne grupe iz zemlje i inozemstva. Osobito očarava brojnost gledatelja i njihovo aktivno sudjelovanje u svakoj sceni, izgovorenoj riječi i gesti. *Božićna i Uskrsna priča Čazme u Grabovnici* (slika 11) predstavlja veliko bogatstvo godišnjih narodnih običaja o Božiću i Uskrsu. Vrijeme je to kada čovjek i vanjskim znakovima želi i može što sjajnije, jasnije i bogatije izraziti svoju životnu radost i izreći hvalu Stvoritelju, malom Bogu - Božiću i uskrslog Spasitelja svijeta. Svaka će obitelj i župna zajednica to učiniti na svoj način u

obitelji i Crkvi, a obitelj Salaj je to učinila na svojstven način na svom imanju. U to vrijeme njihovu okućnicu obasjava više od milijun i pol raznobojnih žaruljica koje čine raskošan svjetlosni ugođaj i idilu za svakog posjetitelja. Moderna obiteljska bajka omogućuje uživljavanje i upoznavanje karaktera ljudi i kraja i njihovu želju da svoju radost života podijele s drugima i dokažu kako je svijet dobar i pun dobrih ljudi.

Potaknuti radošću Božićne priče obitelj Salaj je osmislila i prikazala Uskrsnu bajku, koja svojom ljepotom i sadržajima oživljava rađanje prirode i uskrsnuće čovjeka s Kristom. Šareni pisanci-pisance, različite igre i ukrasi prenose velike i male posjetitelje u čarobni svijet djetinjstva i vječne radosti.

Slika 11. Božićna priča Čazme u Grabovnici

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Lovrakovi dani kulture u Velikom Grđevcu (slika 12) organizirani su od strane mještana Velikog Grđevca i pravi su primjer kako „malo mjesto“ prepoznaje i zna cijeniti svoga sumještana Matu Lovraka i kako nesebično dijele radost, vrijednost i ponos na njegova književna ostvarenja sa novim generacijama djece. Tako će se istinske vrijednosti njegovih književnih djela prenijeti u budućnost. Uz upoznavanje piščevih djela oživljavaju njegovi likovi u scenskim prikazima, novim pričama i pjesama, crtežima i drugim oblicima likovnog izražavanja. Manifestacija je to koja oživljava dječje stvaralaštvo i stvaralaštvo za djecu, povezuje generacije, škole, učenike i nagrađuje njihova djela. Vrednovanjem učeničkih, likovnih, scenskih i literarnih uradaka, koji se nagrađuju diplomama i tiskanjem u zbirci radova, potiče se dječje stvaralaštvo i nagrađuje trud. Pristigli radovi književnika za djecu čine važan dio ove manifestacije, a njihovim nagrađivanjem potiču interes autora i čitatelja. Istovremeno se u sportsko-rekreativnom centru Kukavica nadomak Velikom Grđevcu, održavaju razni sportski susreti djece osnovnih škola, dodjela nagrada i priznanja osnovnoškolcima za sudjelovanje u akciji Volim Hrvatsku, te kreativne radionice u izradi tradicionalnih suvenira i predmeta inspiriranih Lovrakovim pričama.

Slika 12. Lovrakovi dani kulture u Velikom Grđevcu

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Proljeće u Velikom Trojstvu ili Proljeće u Bilogori (slika 13) ujedinjuje više događanja koja se odvijaju već više godina u proljetnim mjesecima. U to vrijeme pada svetkovina župa Presvetog Trojstva i dan općine i Osnovne škole Veliko Trojstvo, koji se kao pomoćni blagdan slavi u nedjelju poslije Duhova. U to vrijeme slave se veliki blagdani i sveti Uskrs, Markovo, Đurđevo, sv. Josip, Duhovi, Tijelovo, Vidovo i Ivanje, a uz njih su od davnina čvrsto vezani i do danas održani mnogi lijepi običaji. U ovim proslavama sudjeluju sva kulturno - povijesna i sportska društva, župa, ugostiteljski objekti, konjičke udruge, sportska društva, škola, udruge i zajednice, priređuju se izložbe. Glavni nositelj programa je općina Veliko Trojstvo. Osobitost ovih događanja je višednevna likovna manifestacija na otvorenom u kojoj sudjeluju skulptori iz domovine i svijeta, a svoje radove oblikuju u tek posjećenim stablima Bilogorskih šuma, koje potom ostavljaju duž Svijetlih pruga. Uzgajivači konja sudjeluju na svečanom blagoslovu konja na Vidikovcu ili Romskoj kući za Đurđevo. U etno okućnici okupit će se slikari, amateri, vješti kuhari gulaša, obrtnici starih zanata, folkloriši i gosti.

Nakon proljetnih događanja aktivnosti se nastavljaju već dobro utvrđenim i uvriježenim Bilogorskim foto susretima.

Slika 13. Proljeće u Velikom Trojstvu

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Zapovijed pod lipom (slika 14) starinski običaj čitanja i dijeljenja pošte pod starom lipom ispred crkve nakon nedjeljne mise našlo je novi način oživljavanja običaja od starine, kada je seoski poštar čitao i dijelio pristiglu poštu. Ovakva događanja povezuju prošlost i sadašnjost i poučavaju na zanimljiv i šaljiv način mlade i goste kako se nekada živjelo, kakvi su bili odnosi u obitelji i selima, kako je seljak živio, plaćao poreze, išao na vojne... U manifestaciji sudjeluju svi mještani Gornjeg i Donjeg Miklouša i brojni pozvani gosti, folklorashi i prijatelji, koji svečano ukrašenim selom prolaze u svečanoj povorci od seoskog doma do crkve i natrag.

Slika 14. Zapovijed pod lipom

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije

Končeničké hody (konjčenjačka gozba) organizirana je od strane Češke besede Končanica i Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske uz podršku Općine Končanica, u Končanici u mjesecu kolovozu. Za posjetitelje se priređuje domaća češka eno i gastro ponuda, a u kulturno-umjetničkim programom se predstavljaju Slovačka, Ukrajinska, Češka

i Hrvatska društva. Mjestom prolazi svečana povorka, koja završava programom i tradicionalnom pučkom feštom pod nazivom "Lidova veselice".

Ploščičko mašinjanje u Staroj Ploščici novija je manifestacija. Obnovljena je trudom i voljom mještana kako bi se zorno prikazao starinski način završetka žetve-mašinanje. Umjesto današnjeg kombajna žito se želo kosama i srpovima, slagalo u snopove i dovozilo na velikim vozovima u seoska dvorišta. Selom je, od kuće do kuće, obilazio poseban stroj vršalica-dreš, koji je pomoću motora odvajao žitno zrnje od pljeve i slame. Bila je to prilika kako bi po završetku uspješne žetve okupili susjede i rodbinu i nakon teškog rada zajednički proslavili ubiranje vrjednijih krušarica. Posebna želja organizatora bila je vjerni prikaz starinskog načina rada i života mlađim generacijama.

2.4.3. Ponuda ruralnog turizma Bjelovarsko-bilogorske županije

Ruralni turizam u BBŽ-u odlikuje se odličnom ponudom po pitanju urbanih i ruralnih manifestacija i objekata ruralnog turizma (tablica 6). Od ukupno 55 objekata u BBŽ-u ima: 26 objekata privatnog smještaja koji se nalaze u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, 12 izletišta, među kojima se nalazi i najzanimljivije izletišta „Na malenom brijegu“. Obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava ima četiri nalaze se u Velikom Trojstvu i u Kapeli. Bike & bed objekata⁹ ima četiri, a najpoznatiji se nalazi također na izletištu „Na malenom brijegu“ i nudi osnovnu i dopunsku ponudu za ciklo turiste (tablica 7). BBŽ je ponosna na dvije lovačke kuće, osobito na Lovačku kuću Babinac koja se nalazi u prirodnom ambijentu šumovitih obronaka Bilogore u samom srcu lovišta „Pisanička bilogora“. Vinarija ima ukupno šest, te samo jedno prenoćište.

Na cijelom području Bjelovarsko-bilogorske županije postoje brojni OPG-i sa ugostiteljskom, smještajnom i kulturnom ponudom, koji privlače drugačijim sadržajima i otkrivaju sve prirodne ljepote i blagodati Bilogore i Moslavine. Ugostiteljski objekti uređeni su upotrebnim predmetima, tekstilijama, mobilijama i glazbalima naših područja, nude domaću hranu i piće i prikazuju dijelove negdašnjeg načina života. Najzanimljiviji su: Izletišta „Na malenom brijegu“, Vrata Bilogore, Bilogorska čarolija, Planinarski dom Kamenitovac, vinotočje Vinia i Vinarija Coner. U cjelokupnoj ponudi ističu se Moslavačka tradicijska kuća u Gornjem Mikloušu, Romska kuća u Maglenči, Etno okućnica i uz nju etno

---

⁹ <http://turizam-bilogorabjelovar.com.hr/istrazi-bilogoru-bjelovar/turizam/biciklom>

- zbirka obitelji Matunci u Velikom Trojstvu. Mnoge bilogorske i moslavačke kuće brižno čuvaju i skrivaju starinske predmete i nošnje svojih predaka, koje bi se sustavnim pristupom mogle izložiti na uvid i omogućiti prodaju mladima i turistima, pa tako proširiti ponudu i prikazati jasno kolika je bila kreativna i radna sposobnost naroda tijekom minulih vremena. U zbirkama, privatnim škrinjama, ormarima i kućama nalaze se osobito vrijedne tkane tekstilije: ručnici, koperte-vilani, peče, muške i ženske rubače, dječje rubače-bede, gaće, oplećki, firange, stoljnjac, kuhinjske krpe, vreće, ponjave, ćilimi, torbe, opanci, šubare, škrljaki, škrinje, ormari, stolovi, klupe, korita, tijegle, trlice, preslice, kolovrati, tare-tkalački stan, raznovrsna grnčarija, glazbala za djecu i odrasle, zidne slike i fotografije, starinski govor, pjesme, plesovi, kola i priče...

Bjelovarsko-bilogorska županija je najpoznatija po objektima kulturne baštine (tablica 6) i ima ih sedam, a neki od njih će biti opisani u daljnjem tekstu.

Kulturni centar Mato Lovrak. Davne 1931.g. ispričana je uzbudljiva priča o vlaku u snijegu koja još uvijek budi maštu svakome tko je pročitao. No ponekad se priče pretvore u stvarnost, pa svi odjednom postanemo dio nje. Tko posjeti Kulturni centar Mato Lovrak može postati djelom neponovljive avanture i ostvariti svoje snove. U Centru se nalazi parna lokomotiva s vagonima koju su otkopavala djeca u romanu "Vlak u snijegu", identičan mlin koji je obnavljala družba Pere Kvržice, bunar u kojem se onesvijestio Medo, tradicionalna Mlinareva kuća, nadstrešnica s ljetnom učionicom, dječje igralište, te šetnica uz vodotok s klupama. U neposrednoj blizini, kroz šumu koja s jedne strane okružuje Centar, nalazi se Staza prijatelja prirode koja sadrži nekoliko postaja na kojima se možete upoznati s florom i faunom velikog grđevačkog kraja, te vidjeti vidru i koloniju dabrova koji obitavaju nedaleko od mlina Družbe Pere Kvržice.

Svake godine u Centru se održavaju *Lovrakovi dani kulture* (slika 12) s ciljem što boljeg predstavljanja i upoznavanja Lovrakovog lika i njegovih djela. U sklopu svojih školskih ekskurzija, Lovrakov centar, te spomen sobu Mate Lovraka koja se nalazi u Osnovnoj školi "Mato Lovrak", tijekom cijele godine obiđe na tisuće učenika, a isto tako i ostalih posjetitelja, ne samo iz Hrvatske, već i iz svih krajeva Europe.

Najdragocjeniji objekt kulturne baštine je *Romska kuća* autohtonih hrvatskih Roma Lovara, najstarijih od osam skupina Roma koji danas žive u Hrvatskoj, a nalazi se u selu Maglenča i jedinstveni je kulturno-turistički objekt koji istovremeno putem prezentacija omogućava upoznavanje Romske povijesti, tradicije i običaja autohtonih hrvatskih Roma. Nasadom polja lavande pokraj "Romske kuće", te promidžbenim suvenirima od lavande i stalne trojezične povijesno dokumentarne izložbe/postava o povijesti i običajima autohtonih

hrvatskih Roma Lovari, volonteri i članovi Udruge prezentacijama, tribinama i manifestacijama “ruše” predrasude o romskoj nacionalnoj manjini čime se pospješuje i stvara (pred)uvjet za kvalitetan suživot u zajednici. U “Romskoj kući” koja je prva u Hrvatskoj, ali i Europi pomno se pazilo na svaki detalj. S kolnog ulaza u “Romsku kuću” simboličan (spomen na Rome kao vječne nomade) je putokaz na kojemu se mogu vidjeti pravci prema velikim europskim gradovima, a sam ulazni prag “Romske kuće” je okrenut prema istoku čime se odaje počast prema Suncu. Ispred se nalazi stablo jabuke koje je simbol plodnosti. Sve su daske, kojima su s vanjske strane obijeni zidovi od ilovače i pljeve, zabijane kovačkim čavlima. Kapacitet kuće je za grupu od trideset do pedeset gostiju. (Bilogorski turistički put).

Nakon obilaska Kulturnog centra Mato Lovrak i Romske kuće uživati se može u blagodatima prirode i prirodnog okruženja na najzanimljivijem izletištu „Na malenom brijegu“.

Tablica 6. Tipovi objekata ruralnog turizma Bjelovarsko-bilogorske županije

REDNI BROJ	NAZIV OBJEKTA	TIP OBJEKTA	ADRESA OBJEKTA
1.	Apartman Đoreski	Privatni smještaj	Trakošćanska 18 43000 Bjelovar
2.	APARTMANI U DOMAĆINSTVU- MATIĆ	Privatni smještaj	A. Mihanovića 41 Bjelovar 43000
3.	Etno kuća Bilogora	Objekt kulturne baštine	
4.	Etno park Veliko Trojstvo	Objekt kulturne baštine	
5.	Izletište i vinotočje Vinia	Izletište- Seoski turizam, privatni smještaj, Bike and Bed	Puričani 40 43 000 Bjelovar
6.	Izletište Kiđemet	Izletište- Seoski turizam, privatni smještaj	Narta 150 43247 Narta, Bjelovar
7.	Izletište Vrata Bilogore	Izletište- Seoski turizam	Maglenča 125 b 43 226 Veliko Trojstvo
8.	Kavana Ana	Prenočište, restoran	Kralja Tomislava10cž 43240 Čazma
9.	Kuća za odmor Ema	Privatni smještaj	Daruvarskog odreda 13B 43500 Daruvar
10.	Kuća za odmor Vrbovčanka	Privatni smještaj	Slavonska ul. 17, Vrbovac 43500 Daruvar
11.	Kućica „Kod Brune“	Privatni smještaj	Marčani 142 43240 Čazma

12.	Kulturni centar Mato Lovrak	Objekt kulturne baštine	
13.	Lovačka kuća Babinac	Lovačka kuća	Babinac 178 43 273 Babinac, Velika Pisanica
14.	Lovačka kuća Pajdo	Lovačka kuća	Maglenča 80 a, 43 226 Veliko Trojstvo
15.	Moslavačka tradicijska kuća u Gornjem Mikloušu	Objekt kulturne baštine	
16.	OPG Crnković	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	Martinac 68 43226 Veliko Trojstvo
17.	OPG Juranić	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	Višnjevac 41 43226 Veliko Trojstvo
18.	OPG Kovač	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	Lipovo Brdo 52 43203 Kapela
19.	OPG Markešić, Pavlin Kloštar	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo	Pavlin Kloštar, 43203 Kapela
20.	OPG Matej Kovačević	Izletište- Seoski turizam, kamp	Franje Kuhača 49 43500 Daruvar
21.	OPG Santo	Privatni smještaj	Bjelovarska 13 43271 Velika Pisanica
22.	OPG Seoski turizam Bilogorska čarolija	Izletište- Seoski turizam	Vinogradska II / 3 Veliko Trojstvo
23.	OPG STARA KUĆA	Izletište- Seoski turizam	Maglenča 101 e, Maglenča 43 226 Veliko Trojstvo
24.	OPG Voborski	Vinarija	Svibanjska 14, Daruvar
25.	Planinarski dom Kamenitovac	Planinarski dom	Maglenča bb 43 226 Veliko Trojstvo
26.	Prenočište „Vita Nova“ Bjelovar	prenočište	Klokočevac Ia 43000 Bjelovar
27.	Privatni smještaj Agava, Vaclavek	Privatni smještaj	Daruvarska 67 43000 Bjelovar
28.	Privatni smještaj Mrak	Privatni smještaj, Bike and Bed	Daruvarska 94 43000 Bjelovar
29.	Privatni smještaj Vendi	Privatni smještaj	Petra Svačića 42 43500 Daruvar
30.	Romska kuća	Objekt kulturne baštine	
31.	Ruralna kuća za odmor Pajdo, vl. Radičević Ratko	Privatni smještaj – Lovačka kuća	Maglenča 80 a 43226 Veliko Trojstvo
32.	Savez Čeha u Republici Hrvatskoj – Etno kuća Ivanovo selo	Objekt kulturne baštine	
33.	Seljačko domaćinstvo Dragutin Ivančić	Izletište- Seoski turizam, privatni smještaj	Vukovije 43, 43 532 Đulovac
34.	Seoski turizam - Izletište “Na Malenom brijegu”	Izletište- Seoski turizam, privatni smještaj, Bike and Bed	selo Ribnjačka 84 43273 Bulinac, općina Velika Pisanica
35.	Seoski turizam PIRAK- Zmajev gnijezdo	Izletište- Seoski turizam	Sveti Vid 43240 Čazma
36.	Seosko gospodarstvo Kudumija	Izletište- Seoski turizam, privatni smještaj	Babinac 6 43234 Ivanska
37.	Sobe Altus	Privatni smještaj	Matije Gupca 109 43500 Daruvar
38.	Sobe Bjelovar	Privatni smještaj	Petra Zrinskog 5a 43000 Bjelovar

39.	Sobe Divić	Privatni smještaj	Ivana Mažuranića 4 43000 Bjelovar
40.	Sobe Furmek	Privatni smještaj, Bike and Bed	Grge Jankesa 14 43240 Čazma
41.	Sobe Ivanka Perlić	Privatni smještaj	Matije Gupca 19 43240 Čazma
42.	Sobe Naš mali raj	Privatni smještaj	Domjanićeva 9 43500 Daruvar
43.	Sobe Slavonija	Privatni smještaj	Trg kralja Tomislava 20 43 500 Daruvar
44.	Sobe Vanjous	Privatni smještaj	Ul. 30. svibnja 1990. br. 35, Mali Zdenci 43293 Veliki Zdenci
45.	Sobe za odmor Vlado	Privatni smještaj	Kupališna 8 43500 Daruvar
46.	Sobe Zorić	Privatni smještaj	Vukovarska 10 f 43000 Bjelovar
47.	Tradicijska moslavačka etno kuća Tonković	Objekt kulturne baštine	
48.	Vila Bilogore	Izletište- Seoski turizam	Mala Dapčevica Grubišno Polje
49.	Vila Garić, Podgarić	Izletište- Seoski turizam, prenoćište	Podgarić 6a, 43 233 Podgarić
50.	Vila Julijana	Privatni smještaj	Vinogradska I 104 43 226 Veliko Trojstvo
51.	Vinarija Badel 1862 d.d. - Vinarija Daruvar, dvorac Janković	Vinarija	Bjelovarska 66, Donji Daruvar
52.	Vinarija Coner	Vinarija	Jabučeta 12 43 203 Kapela
53.	Vinarija Čaćija	Vinarija	Maglenča bb 43 226 Veliko Trojstvo
54.	Vinarija Lotada	Vinarija	Daruvarski vinogradi 82, Daruvar
55.	Vinarija Vnouček	Vinarija	Lipovo Brdo, 43 203 Kapela

Izvor: Turistička zajednica Bjelovarsko- bilogorske županije

3. MATERIJALI I METODE

U izradi završnog rada korišteno je više metoda istraživanja. Od primarnih metoda najviše je korišten intervju za koji se kaže da je „*poput sklapanja braka: svi znaju što je to, puno ljudi to i čini, no iza zatvorenih vrata nalazi se puno tajni*“. (Tkalac Verčić i sur., 2010). Intervju podrazumijeva opći pojam koji se odnosi na različite postupke prikupljanja podataka usmenim ili pismenim ispitivanjem pojedinaca ili grupe osoba. Intervju je jedna od najčešćih korištenih metoda ne samo na području istraživanja marketinga već i u nizu drugih područja (socijalna psihologija, sociologija, psihologija itd.). (Vuković, Čavlek, 2001). Postoje različite klasifikacije intervjuja. Prema stupnju formalnosti i strukture razlikujemo strukturirane, polu-strukturirane i nestrukturirane intervjuje. *Strukturirani* intervjui ujedno su i standardizirani, što znači da se za bilježenje odgovora ispitanika koriste u naprijed definirani obrasci za prikupljanje podataka: upitnici. Polustrukturirani i nestrukturirani intervjui mogu biti standardizirani (rjeđe) i nestandardizirani. (Tkalac Verčić i sur., 2010). U provedbi intervjuja poštovani su sljedeći principi:

1. *Istraživanje stvarnog svijeta*: istraživanje se odvija u stvarnim uvjetima, bez manipulacije i kontrole, odnosno eliminacije situacijskih varijabli.
2. *Fleksibilnost u nacrtu istraživanja*: nacrt istraživanja postavlja se u glavnim crtama, a po potrebi i uslijed promjena situacijskih uvjeta mijenja se i prilagođava; otkrivaju i slijede novi smjerovi u istraživanju.
3. *Svrishodno uzorkovanje*: uzorci (slučajevi) se biraju namjerno i svrishodno jer su bogati informacijama i omogućavaju dublji uvid i spoznaju problema i/ili fenomena, a ne empirijsko poopćavanje.
4. *Kvalitativni podaci*: bilježe se promatranja istraživača koja se detaljno i duboko opisuju; u intervjuima se bilježe stvarne riječi ispitanika o njihovom iskustvu ili mišljenju; analiziraju se dokumenti; proučavaju se slučajevi.
5. *Osobno iskustvo i uključenost istraživača*: istraživač je u izravnom kontaktu s ljudima, situacijama i fenomenom istraživanja; njegovo osobno iskustvo je važno za istraživanje i razumijevanje fenomena.
6. „*Empatična neutralnost*“ i *otvorenost istraživača*: istraživač je empatičan prema ispitanicima; ne procjenjuje i ocjenjuje njihove odgovore prema vlastitim mjerilima – neutralan je; otvoren je; osjetljiv je iskazuje poštovanje prema ispitaniku, svjesnost i susretljivost; prilikom promatranja potpuno je uključen.

7. Dinamična i razvojna perspektiva: orijentacija na proces; promjene situacija i sustava se očekuju, a istraživač je na njih osjetljiv. (Tkalac Verčić, 2010).

Prema Mirčetiću (1999) intervju je jako sličan usmenoj anketi jer se usmeno ispituje i usmeno odgovara. Pravila koja vrijede za izradu anketnog upitnika vrijede i za izradu upitnika za intervju. Osoba koja radi intervju ima unaprijed pripremljena pitanja u upitniku i ona ih usmeno postavlja, a ispitanik usmeno odgovara. Odgovori se bilježe ili snimaju. Razlika između ankete i intervjuja je samo u načinu ispitivanja. Intervju se koristi kada je potrebno stvoriti privatnu atmosferu, nužno davati dodatna objašnjenja, pismenost ispitanika slaba (u nekim slučajevima) i kada želimo s ispitanicima kontaktirati pojedinačno.

Razgovor je bio dobro pripremljen i planski organiziran, kako bi što bolje poslužio kao vjerodostojan prilog rada. Svrha i cilj razgovora bila su jasno formulirani u pripremama za razgovor, kako bi se u što kraćem vremenu, iskreno i neposredno dobili što jasniji i potpuniji odgovori intervjuiranog. Sva pitanja i odgovori su vjerno preneseni prema sadržaju i potrebi određenog poglavlja u radu. Zajedno složeni daju jasnu sliku cilja ovoga rada i ujedno stanje i važnost pojedinih destinacija, kao želje i mogućnosti razvitka i proširivanja pojedinih ruralnih objekata. U intervjuu se pokazala vrijednost i važnost dobro pripremljenih pitanja, jer su navodila intervjuiranog na široke i jasne odgovore i pritom otvarala nova pitanja koja su vodila detaljnijem i potpunijem prikazu prostora i ljudi. Osim intervjuja u radu je korištena i metoda opažanja.

Promatranje ili opažanje je neposredno uočavanje stvarnosti. Pruža bogato primarno iskustvo i daje cjelovit doživljaj stvarnosti, stoga ima veliku heurističku vrijednost. Da bismo promatranje koristili u istraživačke svrhe, potrebno ga je prethodno uvježbati. Steći vještine pažljivog gledanja i slušanja te bilježenja na terenu, razviti praksu opisnog pisanja, posjedovati sposobnost odjeljivanja važnih detalja od nevažnih, te posjedovati samopouzdanje prilikom navođenja snaga i ograničenja perspektive (istraživača) (Tkalac Verčić i sur., 2010). Promatranje je bilo vrlo važno u nastanku ovoga rada jer se izravnim promatranjem i bilježenjem postizala jasnija i potpunija slika prostora, objekata i rada ljudi.

3.1. Protokol intervjua

Intervju je vođen sa gospodinom Vlajinićem jednog vjetrovitog lipanjskog dana 2016. godine pod kruškom, važnim dijelom ukupne destinacije „Na malenom brijegu“, a istovremeno je sve pomno promatrano, opisivano i fotografirano. Intervju je proveden usmenim ispitivanjem, a pitanja i odgovori su bilježeni mobitelom. Dobiveni materijali su transkribirani i uklopljeni u cjelokupni rad i nalaze se pod poglavljem „Prilozi“. U istraživanju je korištena metoda polustrukturiranog intervjua prema međusobno povezanim pitanjima. Intervju se sastojao od 14 pitanja i nekoliko potpitanja, a proveden je tijekom lipnja. Ispisivanje transkripta obavila je sama autorica. Nakon transkripcije intervjua je nanovo poslušan i provjeren te usklađen s bilješkama tijekom intervjua. Ispitanik kod kojeg je proveden intervju iskazao je otvoren odnos povjerenja i nije tražio uvid u pitanja prije samoga intervjua. Podaci će biti čuvani godinu dana u osobnoj arhivi, a nakon toga će biti uništeni.

U radu su korišteni brojni i vrlo vrijedni sekundarni materijali prikupljeni iz dostupne literature: udžbenika, stručne literature, znanstvenih i stručnih članaka, monografija, turističkih brošura i internetskih izvora. Svi ovi teorijski materijali bili su veoma važan izvor informacija i potvrda za sigurno pisanje rada. Osobito su vrijedni bili rječnici iz kojih su dobivena stručna objašnjenja. Također, internetski stručni članci su bili vrijedni pomagači koji su objašnjavali nedoumice koje su se javljale pri nastajanju završnoga rada. Stare fotografije iz obiteljskih albuma i novinski članci iz prijašnjih vremena dopunjavali su saznanja i često izravno upućivali na pravo odredište i ljude koji su mogli dati prave informacije.

4. REZULTATI I RASPRAVA

U ovom poglavlju bit će opisan način razvijanja ruralnog turizma na Bilogori, odnosno u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Opisati će se obiteljsko gospodarstvo Vlajinić koje je udaljeno od Bjelovara 30 km. U daljnjem tijeku se govori o povijesti obitelji Vlajinić, govori se kako je sve počelo, prikazuje se današnje stanje, na koji se način obitelj promovira, koje aktivnosti nude na gospodarstvu, te kakvi su im smještajni kapaciteti, eno/gastronomska ponuda na gospodarstvu, kakva su iskustva vlasnika s gostima, itd. Na kraju ćete saznati na koji način gospodin Vlajinić planira investicije u budućem poslovanju. U radu su predloženi planovi jednodnevnih izleta za djecu i za odrasle. U poglavlju „Prilozi“ nalaze se slike i intervju sa gospodinom Vlajinićem.

4.1. Izletišta „Na Malenom brijegu“

Domaćin Vladimir Vlajinić živi u mjestu Ribnjačka na vlastitom obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu. Radio je sedam godina u Veneciji i na Tenerifima kao turistički vodič. Govori tri strana jezika: engleski, španjolski i talijanski jezik. Od 2001. g. odlučuje si mijenjati život, vratiti se prirodi i rodnom mjestu. Nastanjuje se u Ribnjačkoj mjesto rođenja njegove majke. Odlučuje se baviti ruralnim turizmom i otvara izletišta „Na malenom brijegu“ (slika 15). Vatrogasni je časnik, operativni vatrogasac s položenim stručnim ispitom za vatrogasca s posebnim ovlastima i odgovornostima na Visokoj školi za sigurnost u Zagrebu, zapovjednik je DVD „Ribnjačka“, zamjenik VZO „Velika Pisanica“, član mjesnog odbora mjesta Ribnjačka. Predsjednik je konjičke udruge „Konji gizdavi“ iz Velike Pisanice, koja ima zapažene sportske rezultate u daljinskom jahanju i organizaciji brojnih konjičkih turnira (Međunarodni turnir I. kolo Balkanske lige, Croatia cup (4) i državna prvenstva (2), treće sezone Rekreativno Turističke Lige (RTLige) u daljinskom jahanju).

Gospodin Vlajinić se ističe kao nositelj projekta Pisaničke eko-etno staze, zajedno s Općinom Velika Pisanica, hrvatski je branitelj, nositelj spomenice Domovinskog rata. Završio je tečaj za turističkog vodiča za Bjelovarsko-bilogorsku županiju i tečaj za zanimanje mesar kobasičar. Posjeduje jahaču dozvolu i licencu „E“ izdanu od Hrvatskog konjičkog saveza za natjecanje u daljinskom jahanju. Supruga Vesna je učiteljica i njen zadatak je organizirati pedagoške aktivnosti škole jahanja, škole u prirodi, razne team building sadržaje, te ostale aktivnosti koje uključuju ponajprije djecu školske dobi.

Mikro lokacija izletišta (slika 15) je središnji dio Bilogore; smještena u sjevernom dijelu Bjelovarsko-bilogorske županije. Izletište je udaljeno od Bjelovara 25 km u smjeru prema Daruvaru, a od Daruvara 45 km. Selo je okruženo šumovitim brežuljcima i šarolikim poljoprivrednim parcelama kao da je „zamrznuto“ u prošlom vremenu.

U općini Velika Pisanica nalazi se naselje Ribnjačka. Iznad sela je maleni brijeg, visoravan koja počinje iz Podravine i pretače se k jugu u seosku padinu Ribnjačke. Najljepši dio toga brijega je izletište „Na malenom brijegu“.

Slika 15: Pogled na Maleni brijeg s istočne strane;

Lijevo-Ruralna kuća za odmor Bakina vikendica, sredina-terasa Bilo, desno–staja za konje.

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo nalazi se u mjestu Ribnjačka. Obitelj Vlajinić bavi se poljoprivrednom proizvodnjom na oko šest hektara površine. Proizvode zob, ječam, pšenicu i sijeno kao hranu za svoje životinje. Od ostale biljne proizvodnje tu je razno povrće, voće, vinova loza. OPG ima stado od 30 ovaca romanovske¹⁰ pasmine. Na ponos i atraktivnost gospodarstva tu je sedam toplokrvnih konja pasmina gidran¹¹, kasač i poni.

Izletište¹² (slika 16) Vladimira Vlajinića upisano je 2003. godine u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava pod brojem MIBPG 0112147, a u Upisnik proizvođača u

---

¹⁰ Najplodnija pasmina ovaca u svijetu

¹¹ Pasma vuče porijeklo od arapskog punokrvnjaka Siglavy Gidran (Jedran)

¹² Prema (Bačac, 2011.)- Imam turističko seosko obiteljsko gospodarstvo, odnosno bavim se agroturizmom i to ..... (navesti točnu uslugu: usluge noćenja i pripreme hrane samo za goste na smještaju, usluge kušanja, izletište (pripremanje hrane za goste izletnike, radionice starih zanata, radionice spravljanja tradicijskih jela, mogućnost sudjelovanja gostiju u radovima na domaćinstvu itd.), odnosno sve usluge koje se mogu organizirati

ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda 2006. godine pod brojem 333 te temeljem zakonskih odredbi ima pravo koristiti eko znak, ali obitelj Vljajinić je izašla iz ekološke proizvodnje 2016. godine. Matični broj poljoprivrednika je 50287931. Jedinstveni identifikacijski broj gospodarstva je HR 30065323. Gospodarstvo je upisano u Vinski registar 2011. godine. Turističkom djelatnosti izletišta se bavi od 2010. godine. Registrirani su kao izletišta kapaciteta do 80 osoba istovremeno, te od 2012. imaju registriranu ruralnu kuću za odmor kapaciteta dva kreveta + dva pomoćna. Obitelj Vljajinić broji sedam članova u četiri generacije. Gospodarstvo je jedna od destinacija Pisaničke eko etno staze.

Slika 16. Izletišta „Na malenom brijegu“

Izvor: fotografija gospodina Vljajinića

4.2. Povijest izletišta „Na malenom brijegu“

O začetku izletišta „Na malenom brijegu“ priča sam osnivač, otac Vladimira Vljajinića, Vlado Vljajinić: *“Ova stoljetna kruška (slika 17) pamti prve početke, susrete, dogovore, planiranja i odluke o mom budućem životu. Šezdesetih godina prošlog stoljeća širila je svoju krošnju kruška, čineći ugodan hlad nad ovim djelom našega brijega. Jednog sam dana tu doveo svoju djevojku Milku i pod kruškom je zaprosio. Obećao sam joj ljubav i vjernost, malu vikendicu i dječicu koja će se ljuljati na granama kruške i trčkarati livadama, puteljcima i šumarcima malenog brijega. Milkin pristanak je u potpunosti omogućio da obećano i izvršim.”* (prilog 1: transkript intervjua).

---

na jednom turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu (agroturizmu) uz preduvjet da za to imate registraciju. (shema 1)

Život ih je zatim odveo u Zagreb, ali ih je ljubav prema prirodi i malenom brijegu uvijek vraćala u zavičaj i tako su izgradili malu vikendicu i zasadili vinograd. Pitome bilogorske šume privlačile su ih uvijek iznova na ove prostore, a uz Vladu i Milku su dolazili i brojni prijatelji, rodbina i slučajni prolaznici - namjernici. Vlado se prisjeća tih dana i događanja: „*Na malenom brijegu nikada nitko nije odbio gosta ni prijatelja. Tu su se održavale mnoge fešte, na kojima su nezaobilazni bili i muzikaši - muzički sastav- S vremena na vrijeme. Dolaze naša djeca- Vladimir i Anita, koji sa nama dijele ljepotu prirode i radost života, rastu, odrastaju i proširuju obitelj.*“ (prilog 1: transkript intervjua).

Sin Vladimir se sjeća: „*Anita i ja smo imali bezbrižno i razigrano djetinjstvo. Vješto smo se i neumorno nalazili u šetnji šumama i livadama, brali cvijeće, hvatali leptire, slušali pjev ptica i tražili skriveno blago u jarcima i šikarama obližnjih šuma. Uvijek nam je netko pričao priče o životinjama, čudnim bićima, ljudima, događajima i skrivenom blagu. Skriveno blago nismo nikada pronašli, ali smo se zato vraćali kući sa kiticama šumskih jagoda, vrganjima nanizanim na šibu i punim džepovima kestena i lješnjaka.*“ (prilog 1: transkript intervjua).

Vladimir i njegova supruga Vesna danas žive i s užitkom rade na „Na malenom brijegu“. Njihova djeca Laura i Dorian uživaju u istim ili sličnim igrama koje vješto isprepliću i dopunjavaju suvremenim igricama koje igraju. Laura i Dorian uz sve radosti igara, rado pomažu roditeljima, baki i djedu „Na malenom brijegu“.

Slika 17. Simbol ljubavi

Izvor: fotografija gospodina Vlačinića

4.3. Smještajni kapaciteti

Domaćini Malenog brijega svojim gostima nude smještaj u obnovljenoj Bakinoj vikendici (slika 18) koju sada krasi i istočna terasa na kojoj posjetitelji mogu provoditi sunčane dane i uživati u svježem zraku u svako godišnje doba. Ruralna kućica za odmor pruža svojim gostima potpuni komfor. Ima kuhinju, kupaonicu, dva kreveta i dva pomoćna kreveta u potkrovlju, dvije terase te ostakljeni dnevni boravak iz kojeg se pruža predivan pogled bez obzira na godišnje doba. Poseban je ugođaj za vrijeme zimskih dana. Kućica je opremljena drvenim namještajem i podovima koji daju pravi ruralni ambijent. Objekt je kategoriziran s tri sunca ***.

Slika 18. Bakina vikendica

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Gospodin Vlajnić je registrirao izletišta „Na malenom brijegu“ 2012. godine u jesen i ostvario je 12 noćenja. Promatrajući tablicu (tablica 7) vidimo da se iz godine u godinu broj noćenja povećava, primjerice 2013. godine u odnosu na 2012. imamo 66 noćenja više, a 2013. u odnosu na 2014. godine, imamo 100 noćenja više.

Iz priložene tablice (tablica 7) može se iščitati da je 2015. godine objekt izletišta „Na malenom brijegu“ imao najviše noćenja, a razlog tomu je što je imao 7-8 radnika iz tvrtke Šumarija Gorski kotar, koji su noćili kod njega. Za godinu 2016. raspolaže se nepotpunim podacima, tako da se pretpostavlja da će do kraja godine, biti više od 80 noćenja.

Tablica 7. Podaci o noćenju „Na malenom brijegu“

MJESECI/GODINE	BR. NOĆENJA
siječanj/prosinac 2012.	12
siječanj/prosinac 2013.	78
siječanj/prosinac 2014.	178
siječanj/prosinac 2015.	386
siječanj/rujan 2016.	80

Izvor: osobna arhiva gospodina Vljanića

Pored ponude za smještaj turista izletišta raspolaže i sa ponudom Bike & Bed.¹³

Za ciklo turiste koji su česti gosti izletišta obitelj Vljanić ima razrađene dvije ponude, a to su osnovna i dodatna (tablica 8).

Tablica 8. Osnovna i dodatna ponuda za ciklo turiste

OSNOVNA PONUDA ZA CIKLO TURISTE	DODATNA PONUDA ZA CIKLO TURISTE
prihvata ciklo turista i za samo jednu noć	iznajmljivanje kvalitetnih bicikala ili preporuka za drugog iznajmljivača u određitu (ponuda, telefonski broj)
sigurna prostorija pod ključem (garaža) za besplatno ostavljanje bicikala preko noći	moгуćnost transfera prtljage iz prijašnjeg smještajnog objekta u sljedeći objekt
prostor za sušenje odjeće i putne opreme	ponuda dnevnih biciklističkih ruta- izleta
bogata ponuda doručka i mogućnost korištenja kuhinje	rezervacija noćenja u sljedećem Bike & bed smještaju
podjela karata regije, biciklističkih karata, ostale korisne informacije	moгуćnost raspolaganja s glavnim rezervnim dijelovima prema potrebi u dogovoru s najbližim mehaničarom (zračnice, gume i sl.)
moгуćnost korištenja alata za jednostavne popravke	popis ostalih Bike & bed smještaja u regiji

Izvor: <http://www.namalenombrijegu.hr/9-pocetna/4-o-malenom-brijegu>

¹³ „Bike & bed“ smještaji nude prihvata ciklo turista na bilo koji vremenski period.

4.4. Eno/Gastronomska ponuda na gospodarstvu

Izletište „Na malenom brijegu“ ima bogatu gastro i eno ponudu (tablica 9). Nude se jela po narudžbi, vegetarijanska jela, prilozi, topla i hladna predjela, kruh i kolači, salate, pića i napitci. U ponudi glavnih jela nalazimo standardnu gastronomsku ponudu i bogatu ponudu originalnih domaćih jela (slika 19).

Tablica 9. Eno/Gastronomska ponuda na gospodarstvu

<p>JELA PO NARUDŽBI (za najmanje 10ak osoba)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Janjetina s ražnja • Pečeni odojak <p>VEGETARIJANSKA JELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • krpice sa zeljem • knedle sa šljivama ili pekmezom s prezlina ili vrhnjem • pohane tikvice • tenfani grah sa žličnjacima i vrhnjem <p>PRILOZI</p> <ul style="list-style-type: none"> • miješano povrće (krumpir, grašak, mrkva) • kuhane krumpir kockice s vrhnjem • pekarski krumpir • pire krumpir • dinstani, crveni krumpir • umak od gljiva • rižoto • dinstani grašak • dinstana riža s povrćem • pečeno povrće na roštilju <p>PREDJELA</p> <p><i>Topla</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • domaća juha (piletina ili govedina s povrćem) • krem juha od rajčice, graška, cvjetače <p><i>Hladna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • domaći sir i vrhnje • domaći pladanj <p>KRUH I KOLAČI</p> <ul style="list-style-type: none"> • domaći kruh • domaće kiflice • štrudle • „digani kolači“ • kolači s kremom • torta (Švarevald, voćna, ledeni vjetar, Sacher)	<p>SALATE</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Maleni brijeg“ salata (grah, paprika, kukuruz, sir) • sezonska • grah salata s bučinim uljem • nenina salata (šunka, krumpir, jaja, krastavci, sir, umak) • cikla i ostala zimnica <p>PIĆA I NAPITCI</p> <ul style="list-style-type: none"> • kava • Instant, Cappuccino • čaj s medom • mlijeko • domaći sokovi (bazga, višnja, kupina) • vino bijelo i crno • gemišt • Graševina butelja 0,75 • mineralna voda <p>GLAVNA JELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • odrezak od svinjetine sa sirom i vrhnjem s prilogom • punjeni pureći ili pileći odresci (sir, špinat) s prilogom • kotlovina (piletina, svinjetina) s krumpirom • roštilj (piletina, vratina) s pekarskim krumpirom • pileći ražnjići i dinstani krumpir • kotleti i piletina s povrćem • janjetina s povrćem • čobanac s domaćim noklicama • paprikaš od divljači s noklicama • kobasica ili krvavica sa zeljem i žutim žgancima (sezonsko jelo)
---	--

Izvor: vlastiti izvor

Slika 19. Kravice sa zeljem

Izvor: fotografija gospodina Vljajinića

4.5. Konji „Na malenom brijegu“

Priča o konjima kreće od pjesme „Konji gizdavi“, a koja je vezana uz autora i pjevača Dragana Vljajinića, Vladinog brata i Vladimirovoga strica. Vladimir priča: „*Stric Dragan je često iz svoje Podravine dolazio na Maleni brijeg, ali se i u nju uvijek vraćao. Pamtim kako je uvijek dolazio jašući na konju Jeggeru, a ja sam ga uvijek s veseljem dočekivao. Volio sam zajahati Jeggera, a stric mi je uvijek to rado dopuštao i pritom uvijek davao kratke i jasne instrukcije. Tada je rođena moja ljubav prema konjima, jer sam, kako se kaže: „pojeo konjsku dlaku“ - srodio se s konjima. Right Choice - Maca, američki kasač, je bila moja prva kobila koja je došla u kasnu jesen 2003. godine. Bio je to najbolji izbor za mene, jer me je Maca velikodušno i nesebično uvela u čarobni svijet konja. Na malenom brijegu danas imamo sedam konja, a to su: **Dominika – Domini**, kasač, **Jantar**, hrvatski toplokrvni, **Lisa**, poni, **Rudi Little Hill - Rudi**, kasač, **Eny**- ždrijebe (kćer od Domini), hrvatski toplokrvni, **3¹⁴ Gidran-1¹⁵ (Hungaro) - Hungaro**, gidran, **Gidran XXIV¹⁶-90¹⁷ Hajnalka - Alka**, gidran.“ (slika 20). (prilog 1: transkript intervju).*

---

¹⁴ Treće ždrijebe od tog pastuha.

¹⁵ Prvo muško ždrijebe oždrijebljeno u Hrvatskoj.

¹⁶ Pastuh 24- Gidran.

¹⁷ 90 ždrijebe od tog pastuha.

Slika 20. Konji

Izvor: fotografija gospodina Vlajnića

4.6. Aktivnosti na gospodarstvu

O mogućnostima i planovima razvitka aktivnog odmora na izletištu „Na malenom brijegu“ svi članovi obitelji imaju puno planova i zamisli. Domaćin Vladimir iznosi: „*Kako bismo odmor i zabavu naših gostiju učinili što zanimljivijim i zabavnijim, odlučili smo ih na početku upućivati u svakodnevni život na selu od jutra do večeri, od proljeća do zime. Želimo im omogućiti aktivno sudjelovanje u svim aktivnostima na gospodarstvu koje sami izabiru. Nudimo im prvo jutarnje hranjenje, pojenje i timarenje domaćih životinja, čišćenje njihovih nastambi, druženje i igru sa njima. U ponudi imamo: konje, ovce-birke, kokoši, zečeve, mačke, pse.*

Ovisno o godišnjem dobu mogu obavljati različite poslove vezane za pripremu hrane, životinjama, raditi u povrtnjaku, voćnjaku, vinogradu i podrumu koji uvijek traže pažnju i marljive ruke. Gosti mogu sudjelovati u pripremanju drva za ogrjev i uređivanju okoliša.

Aktivno mogu sudjelovati i demonstrirati pripremanje raznih tradicionalnih bilogorskih delicija, ali i onih iz zavičaja iz kojeg dolaze“. (prilog 1: transkript intervjua).

Posjetiteljima koji žele uz dobro jelo i piće i nešto rekreacije gospodarstvo nudi nekoliko team building programa koji se mogu prilagoditi po željama i potrebama grupe:

PROGRAM 1. "Bilogorske staze" - izlet uključuje

- ✓ dolazak oko 10 sati - upoznavanje ekološkog poljoprivrednog gospodarstva uz čašicu dobrodošlice
- ✓ 10:30 šetnja prirodom, timske igre

- ✓ 11:00 okrijepa (kava, čaj, domaći sok, kiflice) i dolazak Bjelovarskog graničara - Husara na konju u povijesnoj odori i kratka priča o povijesti kraja
  - ✓ 13:00 ručak (domaća juha, roštilj - vratina, pileтина, carsko meso; prilog dinstani krumpir, sezonska salata, kolač, kruh iz krušne peći)
  - ✓ Nakon ručka slobodno vrijeme po vlastitoj želji. Predlažemo jahanje uz nadoplatu, šetnju, igre na sportskom terenu – nogomet na dva mala, badminton i slično.
- CIJENA: 105,00 kn po osobi

PROGRAM 2. "Skriveno blago veda" - izlet uključuje

- ✓ dolazak oko 10 sati - upoznavanje gospodarstva uz čarobni napitak
  - ✓ 10:30 upute zemaljskog duha Bergmandela, kostimiranje i opremanje sudionika te početak potrage za vedskim blagom
  - ✓ 11:30 vedska okrijepa (napitci i vedski kolač) i dolazak Bjelovarskog graničara - Husara na konju u povijesnoj odori i kratka priča o povijesti kraja
  - ✓ 12:00 vedske igre te šetnja prirodom
  - ✓ 13:30 vedski ručak (juhica veduhica, vedske šibe – pileći ražnjić iznenađenja, vedski kolač) iz autentičnog glinenog posuđa
  - ✓ Nakon ručka slobodno vrijeme po vlastitoj želji. Predlažemo jahanje uz nadoplatu, šetnju, igre na sportskom terenu – nogomet na dva mala, badminton i slično.
- CIJENA: 135,00 kn po osobi uključuje suvenir - Vedsku amajliju

Na području Bilogore pričalo se o osamnaest bića - dânja, bića koja nose i više imena, već prema tome u kojem se mjestu spominju. Razlike se javljaju u selima kajkavskog i štokavskog stanovništva, ali i prema obrazovanju kazivača. Tajnovita i začudna mitološka bića Bilogore - bilogorska dânja jesu: VEDI, ŠUMSKE GORIČKE DEKLE, VILE I VILENJACI, Vilenjaci: MALI LOVCI, NOĆNI LOVCI, JAGARI, MALI LUGARI; MALI S CRVENOM KAPCOM, MALI IMBRICA, MALI ĐAVO, BABA ZIMA, ZEMALJSKI DUH, VODENI ČOVJEK, POTOPLJENIK... (Matunci, 1999).

Vedi - začudna bića Bilogorske mitologije (slika 21) oživjela su punom snagom na imanju obitelji Vlajnić. Između velikog broja *bilogorskih Dânja*, o kojima još žive priče i legende, koji pomažu, zastrašuju, upozoravaju i ugrožavaju domaće stanovništvo, a osobito žene i djecu, spretno i mudro su odabrani baš *Vedi* - neobična gorostasna bića naših šuma i pomagači ljudima u poslovima i nevolji.

Slika 21. Skriveno blago *Veda*

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Vedi (slika 22) su prema pripovijedanju bila bića neobične visine i snage - viša od kuća, sva dlakava u oskudnoj odjeći i poderanoj - odrpanoj odjeći. Govorilo se o onome koji je imao poderanu i neurednu odjeću: „*Kak je zdrapan kak ved*“. *Vedi* su živjeli u brdima dubokih Bilogorskih šuma, tu su imali svoje gradove i groblja. Bilo je muških i ženskih *Veda*. *Vedi* su dolazili u selo i pomagali ljudima u teškim poslovima, ali su ih znali i mučiti i odvoditi u svoje gradove kao sluge. Priča se kako je nekad svaka kuća imala svoju *Ved* ili svoga *Veda*. Oni su rado pomagali u poljskim i kućnim poslovima, a domaćini bi im davali za uzvrat hranu i odjeću. Bilo je dobrih i zli *Veda*. Još žive sjećanja kako su se ljudi i u Crkvi molili za pomoć svojih *Veda*, ali i da im tuđi *Vedi* ne naude.

Slika 22. Skriveno blago *veda*

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

4.7. Oblici promocije izletišta

Promotivna sredstva gospodarskog oglašavanja u turizmu su nositelji promotivne poruke, odnosno fizički oblici promotivne poruke koji se pojavljuju na različite načine, determinirane prirodom medija ili svrhom korištenja. Sredstva gospodarskog oglašavanja mogu se svrstati u više posebnih grupa prema namjeni i karakteru. U turističkom gospodarskom oglašavanju koriste se sva značajnija sredstva ali i neka specifična. U skupini grafičkih sredstava koja su inače dominantna sredstva turističkog oglašavanja ističu se prospekti, plakati, katalogi (turističkih agencija), vodiči, brošure i letci. Uz njih se još koriste velike skupine poslovnih grafičkih sredstava: listovni papir, omotnice, razglednice, račun, jelovnik, hotelska iskaznica, zatim skupine prigodnih grafičkih sredstava: kalendar, programi i čestitke. Skupinu oglasnih sredstava čine pisani oglasi: televizijski i radijski. U prostorno-plastična sredstva ubraja se skupina tzv. prigodnih sredstava (suveniri, olovke i dr.), te vanjska prostorna i plastična sredstva (propagandni stup, naljepnice, zastavice, svjetleća tijela, ogledni kartoni). (Vuković, Čavlek, 2001).

Osim toga, za analizirano izletišta karakteristična je i tzv. promocija „od usta do usta“ odnosno, formiranje tzv. govornog faktora, pojma koji izražava kvalitetu i dinamiku govora o pojedinom izletištu. (Vuković, Čavlek, 2001).

Izletišta se promovira i putem vlastite web stranice i Facebook-a.

Web-stranica (<http://www.namalenombrijegu.hr/>) je online platforma za prezentaciju proizvoda i/ili usluga s ciljem promocije, prodaje i distribucije. Ona je osnovni i najbolji alat za pozicioniranje na razne web-tražilice kao i u umove vaših postojećih i potencijalnih gostiju.

Facebook je najraširenije i najpopularnija društvena i poslovna mreža današnjice obuhvaća preko milijardu i pol korisnika. (Urbančić, 2016).

Pri intervjuiranju postavljeno je pitanje gospodinu Vladimiru, kako su gosti zadovoljni sa uslugom, vraćaju li se i kako često ponovno na ovu destinaciju. Domaćin Vladimir spremno odgovara: „*Da, da! Posljednje vrijeme to se događa sve češće, skupine gostiju su sve brojnije, dolaze iz bliže i dalje okolice, a i iz udaljenijih krajeva i inozemstva. To nas jako veseli i daje poticaj u radu i proširenju ponude. Svi zainteresirani mogu posjetiti*

stranicu [www. booking.com](http://www.booking.com)¹⁸ (slika 23) i tamo vidjeti recenzije gostiju. Nama to daje najjasniju i najbolju ocjenu izletišta i našeg truda i rada. (prilog 1: transkript intervjua).

Izletište „Na malenom brijegu“ koristi sva suvremena sredstva promocije i komunikacije. Koristi ih za oglašavanje i predstavljanje, ali i vrlo rado i dobro koristi povratne informacije i sugestije svojih gostiju, kao i njihova mišljenja i utiske o boravku na izletištu. Domaćina osobito vesele gosti koji se ponovno vraćaju, sa sobom dovode nove goste i o izletištu usmenom predajom prenose ljepote i čari bilogorskog kraja. Česti posjetitelji su brojne obitelji s djecom, ali i školska djeca sa svojim učiteljima. Za njih su uvijek spremne zanimljive ponude i sadržaji koje djeca rado prihvaćaju i sudjeluju u svim aktivnostima. Starija populacija gostiju uživa u miru, krajoliku i primjerenim sadržajima razonode, opuštanja uz glazbu i njima primjerenim aktivnostima na izletištu.

Prema vlastitim mogućnostima izdvajanja financijskih sredstava izletište koristi uglavnom klasične promocijske instrumente: oglašavanje, osobnu prodaju, direktni marketing, unapređenje prodaje suradnjom sa kompetentnim kadrovima i edukacijama na temu jačanja turističkih kapaciteta i trendova, te suradnju s medijima, no pretežito lokalnim i regionalnim.

Poredaj po: **✓ Prvo naši top izbori** Broj zvjezdica ▼ Udaljenost od centra Ocjena gostiju

Country House Little Hill ★★★
Bjelovar
Moguća rezervacija bez kreditne kartice
Posljednja rezervacija: 2. svibnja

Izvanredan 9,2
7 recenzija

Prikaži cijene

B. Dobrodošli! Upišite datume za nastavak rezervacije objekta **Country House Little Hill**.

Slika 23. Ocjene recenzije gostiju

Izvor:

<http://www.booking.com/hotel/hr/country-house-little-hill.hr>

¹⁸ Vodeća svjetska agencija za online rezervaciju smještaja. Dnevno ga pretražuje nekoliko stotina tisuća ljudi u potrazi za smještajem. Booking.com nudi sve vrste smještaja, od malih i obiteljskih s doručkom ili bez njega, do apartmana, hotela i luksuznih smještaja s 5*. Dostupan je na više od 40 jezika.

4.8. Budući razvoj izletišta „Na malenom brijegu“

Gospodin Vlajinić planira sa svojom obitelji razvijati i povećavati smještajne kapacitete izletišta. Graditi će se još dva apartmana, dograditi dvije sobe, a nagodinu i još dva apartmana i mini kamp. U realizaciji navedenog koristit će europska, domaća i vlastita sredstva iz poslovanja.

Na pitanje kako u budućnosti vidi svoje izletišta, odgovara kako želi ozbiljnije pristupiti marketingu i nastaviti sa vlastitom edukacijom kao i edukacijom svih djelatnika vezanih uz turizam. Poljoprivrednu proizvodnju planira povećati. Tako bi imao što više vlastitih proizvoda za svoje goste. U ponudi hrane i vina maksimalno se oslanja na lokalne proizvođače.

Velike planove ima u obnavljanju i otkupu zapuštenih poljoprivrednih površina, te tako zaposliti nove djelatnike iz okolice. Svojim radom i izletištem „Na malenom brijegu“ želi promovirati Bilogoru i njenu kulturu, tradiciju i običaje, kako bi privukao i zadržao koju mlađu osobu u ruralnom području. Svu ljubav i interes za održavanje ovakvog ruralnog objekta želi prenijeti svojoj djeci: *„Agroturizam planiramo razvijati povećanjem smještajnih kapaciteta za još dva apartmana, dvije sobe ove godine, te nagodinu mini kamp i još dva apartmana koristeći europske i domaće izvore financiranja uz vlastita sredstva iz poslovanja. Ozbiljnije pristupiti marketingu. Nastaviti s edukacijama sebe i djelatnika vezanih uz turizam. Planiramo povećati poljoprivrednu proizvodnju kako bi imali što više vlastitih proizvoda za naše goste, a ostale proizvode maksimalno nabavljati od lokalnih proizvođača. Staviti u funkciju zapuštene poljoprivredne površine, zaposliti još djelatnika iz okolice, promovirati Bilogoru, njenu kulturu, tradiciju, običaje. Možda zadržati koju mlađu osobu na ruralnom području, uključujući svoje dvoje djece“*. (prilog 1: transkript intervjua).

Daljnji razvoj u ovoj kalendarskoj godini obitelj Vlajinić vidi u povećanju broja smještajnih kapaciteta, uređenjem objekta koji bi mogao prihvatiti do šest osoba, čime bi se ponuda povećala sa sadašnjih postojećih na ukupno 8+2 (pomoćna) ležajeva. Projektom žele ubrzati aktivnosti vezane uz stavljanje novih objekata u funkciju i time godišnju sezonu produžiti na smještaj gostiju i u zimskim razdobljima, tim više što su prema kategorizaciji i lokaciji objekta smješteni u PPS – destinaciju.¹⁹ Gospodin Vlajinić se prijavio na projekte

---

¹⁹ Oznaka „PPS destinacija“ dodjeljuje se s ciljem poticanja razvoja atraktivne i konkurentne destinacijske ponude s dodanom vrijednošću u razdoblju pred i posezone te uspješne tržišne komunikacije koja može

Hrvatska 365 i Zeleno srce Hrvatske u okviru kojih planira realizaciju ciljeva programa za poticanje razvoja kontinentalnog (seoskog) turizma na izletištu. Razvoj i jačanje konkurentnosti turističke ponude planira dopunskim aktivnostima na poljoprivrednom gospodarstvu. Ukupan razvoj planira povećanjem kvalitete usluga, sveukupnog života na ruralnim područjima sa posebnim naglaskom za zapošljavanje i zadržavanje mladih i stručnih ljudi na selu. Tradicijski objekti, njihova primjena i obnova imat će važnu ulogu u ukupnoj ponudi izletišta i neće narušavati ambijentalnost prostora, a čuvat će tradicijski način izgradnje. Očuvanje okoliša i potpuno očuvanje ekoloških standarda bit će vidljivo na svakom koraku.

Vlastite proizvode, kao i proizvode domaćeg stanovništva nudit će putem ugostiteljske ponude seoskog turizma. Oživljavanje starih obrta i ponuda njihovih proizvoda, kao i proizvoda kućne radinosti bit će važan dio prikaza života i ponude suvenira. Lokalni običaji prilagodit će se kalendaru događanja tijekom godina i posložiti prema godišnjim dobima, kao godišnji, radni i životni običaji našega kraja. Tako će se jače razvijati seoski turizam, a eko turizam kao novi turistički proizvod. Svi navedeni oblici ruralnog turizma dopunjavati će se, promovirati i povezivati na razini Republike Hrvatske i EU.

5. ZAKLJUČAK

Bjelovarsko-bilogorska županija je izrazito bogata turistička destinacija koja obiluje različitim kulturnim manifestacijama, te materijalnom i nematerijalnom baštinom važnom za razvitak i proširenje turističke ponude. U tom kontekstu razmatran je sadržaj ponude Izletišta „Na malenom brijegu“, prirodne ljepote i prekrasan krajolik.

Izletište „Na malenom brijegu“ uvršteno je u ponudu TZ BBŽ i grada Bjelovara, a njihovi gosti, nakon upoznavanja i posjeta manifestacijama u Bjelovaru i okolnim mjestima, rado završavaju svoj posjet upravo na ovom izletištu. Tu ih dočekuje ljubazan domaćin sa dobrom okrpjom, zabavom i odmorom. Mnogi od gostiju će tu naći smještaj na jedan ili više dana sa noćenjem, ponovno se vratiti i preporučiti prijateljima.

Ruralno-turistički potencijali Izletišta su: pješačke, biciklističke, konjičke i planinarske staze, šetnje šumom i boravak na čistom i svježem zraku, vinske ceste, branje cvijeća, vrganja i ljekovitog bilja, upoznavanje sa životinjama, biljnim svijetom i ljudima, priredbe i događanja na izletištu i okolnim mjestima.

Boraveći na navedenoj lokaciji, upoznavajući se sa životom i radom obitelji i djelatnika, razgovarajući sa gostima i promatrajući sve oko sebe, može se zaključiti kako je ponuda privlačna i dobra, ali kako bi se i svi sadržaji mogli proširili i dopuniti novim pričama i događanjima. Enološka i gastro ponuda izletišta temelji se u potpunosti na Bilogorskom tradicionalnom kulinarstvu i namirnicama uzgojenim na ovom području. Gosti osobito cijene specifična jela, kolače, kruh, vino i druga domaća pića. Cijene način uređenja prostora i serviranja kao i sljedove jela. Rado ih uspoređuju sa sličnim ponudama i različitim jelima iz područja sa kojih dolaze, traže recepte i sjećaju se starinskih jela svog djetinjstva.

Uz okrpju idu i zabavni program uz glazbu i pjesmu, ugodan razgovor sa domaćinom i cijelom obitelji Vlajinić. Svaki od članova obitelji i zaposlenika rado predstavlja i pokazuje sve dijelove izletišta, upoznaje ih sa radovima na imanju.

Osobita privlačnost izletišta jesu konji i sve ono što gosti mogu vidjeti i doznati o njima. Čitav okolni prostor izletišta pruža velike mogućnosti za vođenje konja, jahanje, vožnju u zaprežnim kolima, timarenje i hranjenje konja i ostalih životinja. Uz to doznaju više i o svim tim životinjama, njihovom uzgoju koristi i radosti koje nam pružaju.

Prijedlozi za unaprjeđenje izletišta jest da bi se mogla proširiti ponuda kuhinje, a goste još više uključiti u pripremu jela, uzgoj voća, povrća, peradi i ovaca. Prema dostupnim podacima vidljivo je kako ova privredna grana nije dovoljno povezana s izletištem, a mogla

bi uz dodatna financijska sredstva i edukaciju poboljšati ukupne rezultate i privući veći broj gostiju, te uposliti novu radnu mladu snagu. Voditelj izletišta ističe zadovoljstvo gostima i poslovanjem, ali je i uvjeren da bi se moglo i više. Bolji rezultati mogli bi se ostvariti zajedničkim istupima u svim suvremenim sredstvima javnog priopćavanja. Dosadašnja iskustva jasno govore o velikoj snazi izravnog prenošenja doživljaja gostiju potencijalnim gostima.

Prijedlog poboljšanja postojeće ponude ide u smjeru obogaćivanja eno-gastronomske ponude izletišta i dodatnim aktivnostima. Gosti bi imali mogućnost pokazati i svoja iskustva dopunjavanjem okusa i mirisa svoga kraja u novim kombinacijama jela i korištenja namirnica. Vrijedno bi bilo gostima pružiti mogućnost sakupljanja ljekovitog bilja po našim livadama i šumama, upoznati ih sa njihovom korisnošću, sakupljati šumske plodove i promatrati šumske stanovnike i sudjelovati u ponudama lovnog turizma. U zimskim mjesecima neće se zaboraviti ni ptice stanarice, kojima bi gosti trebali napraviti kućice, a zimi im davati hranu. Sve bi to trebalo začiniti blagotvornim djelovanjem i promatranjem izlazaka i zalazaka Sunca i zvjezdanog bilogorskog neba.

Programe za djecu i odrasle bilo bi dobro nadopuniti i mitološkim pričama o ostalim *Bilogorskim dânjama*, u kojima bi aktivno mogli sudjelovati svi gosti. Tako bi se u njima pobudio umjetnički izraz, a mitovi dobili novo ruho, mjesto događanja i dionike.

Veliku mogućnost pruža raznovrsnost i bogatstvo Bilogorske glazbene baštine. Bilo bi dobro osmisliti večeri i škole folklora, igraonice s upoznavanjem „Dječjih šala“, radionice za izradu dječjih glazbala i igračaka, kao i radionice za jednostavnije tradicijske ručne radove. Uz to bi mogle ići i večeri ili dani pučke književnosti, predstavljanje suvremenih neafirmiranih i afirmiranih pisaca, pjevača, svirača i grupa, itd.

U svakom slučaju izletišta „Na malenom brijegu“ ima jako puno raznovrsnih potencijala za razvoj jer se temelji na uključenosti obitelji u turizam, odličnom gestrateškom položaju, te bogatoj kulturnoj baštini koja daje specifični okvir za građenje prepoznatljivosti i nove ponude.

6. LITERATURA

KNJIGE:

1. Adamović, D. (2006.): Bjelovarsko- bilogorska županija kroz povijest, Gradski muzej Bjelovar, Bjelovar
2. Baćac, R., (2011.) : Priručnik za bavljenje seoskim turizmom, Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, Zagreb
3. Kušen, E., (2007.): Kako ugostiti turiste na vlastitom imanju, Institut za turizam.
4. Marković. S. (2006.): Hrvatski turizam plavo bijelo zeleno, Institut za turizam, Zagreb
5. Ružić, P. (2009): Ruralni turizam, Institut za poljoprivredu i turizam Poreč, Pula
6. Strugar, V. (1996.): Bjelovarsko- bilogorska županija, Prosvjeta d.d. Bjelovar
7. Šimić Leko, M.: Turizam i agroturizam u funkciji održivog razvitka, Sveučilište J.J. Strossmayer u Osijeku, Ekonomski fakultet Osijek
8. Urbančić, M. (2016.): Internet marketing u turizmu, PARADOX d.o.o., Rijeka
9. Verčić. A., Ćorić. D. (2010.): Priručnik za metodologiju istraživačkog rada, M.E.P. d.o.o. Zagreb
10. Vuković, B., Čavlek, N. (2001.): Rječnik turizma, MASMEDIA, Zagreb

ČLANCI U ČASOPISIMA:

1. Rusan. (1991.): Časopis za književnost, kulturu i druga društvena zbivanja, str. 10-56

INTERNETSKE STRANICE:

1. <http://www.namalenombrijegu.hr/aktivan-odmor> (2. veljače 2016.)
2. http://www.tzbbz.hr/index.php/turisticka_ponuda/kulturna_bastina (6. veljače 2016.)
3. <http://bbz.hr/vijesti/detaljnije/nematerijalna-bastina-bjelovarsko-bilogorske-zupanije-na-sajmu-zupanija-u-z> (6. veljače 2016)
4. <http://inmagicroatia.hr/index.php/2015/05/26/gradski-muzej-bjelovar/> (8. veljače 2016)

5. http://www.mps.hr/userdocsimages/strategije/strategija_rr_19-05-081.doc (9. svibnja 2016.)
6. <http://bhekoturizam.com/prvi-hrvatski-kongres-o-ruralnom-turizmu/> (5. kolovoza 2016.)
7. <http://www.iztg.hr/images/uploaded/knjige/Odrzivi-turizam-u-deset-koraka-Small-File-Size.pdf> (5. kolovoza 2016.)
8. <http://www.mps.hr/ipard/default.aspx?id=129> (7. kolovoza 2016.)
9. http://www.mint.hr/UserDocsImages/140529-MINT_Izvjescje-akcplan.pdf (10. kolovoza 2016.)
10. <http://bbz.hr/bjelovarsko-bilogorska-zupanija/detaljnije/zemljopisni-polozaj> (10. kolovoza 2016.)
11. https://hr.wikipedia.org/wiki/Primarna_literatura (13. listopada 2016.)
12. <http://www.tzbbz.hr/> (13. listopada 2016.)
13. <http://turizam-bilogorabjelovar.com.hr/> (13. listopada 2016.)
14. <http://www.visitdaruvar.hr/> (14. listopada 2016.)
15. <http://business.croatia.hr/hr-HR/Hrvatska-turisticka-zajednica/Projekti-HTZ-a/Objava-Javnog-poziva?Y2lcMzgxOQ%3D%3D> (20. listopada 2016.)
16. <http://www.poslovniturizam.com/rjecnik/> (20. listopada 2016.)
17. http://bilogorski-turisticki-put.hr/?page_id=134 (20. listopada 2016.)
18. <http://www.hgk.hr/documents/hgkkatalogruralniturizamhrvatskeweb57728ea64487b.pdf> (20. listopada 2016.)
19. <http://www.tzbbz.hr/images/uploads/1204/program-rada-s-financijskim-planom-tz-bbz-za-2016-godinu.pdf> (21. listopada 2016.)
20. http://www.lag-gorskikotar.hr/dokumenti/AP%20RURALNI%20TURIZAM%20FAZNO%20IZVJESCE%2023_6%20%20docx.pdf (21. listopada 2016.)
21. <http://rerabbz.hr/images/dokumenti/927/strategija-bbz-2011-2013-02.pdf> (21. listopada 2016.)
22. <http://www.mint.hr/UserDocsImages/Strategija-turizam-2020-editfinal.pdf> (21. listopada 2016.)
23. <http://www.mojbicikl.hr/bike-bed/meniHR.asp?id=e> (21. listopada 2016.)

7. PRILOZI

Prilog 1- transkript intervjua

1. Molim Vas da ukratko predstavite sebe i svoju djelatnost vezanu uz agroturizam?

Zovem se Vladimir Vljanić, nositelj sam OPG-a. Osnovna djelatnosti je uzgoj konja, toplokrvnih a uzgajamo još i ovce pasmine Romanovska. Od biljne proizvodnje na oko 15 ha imamo razne žitarice i trave, plemenitu vinovu lozu, mješovito voće i povrće za vlastite potrebe. Eventualne viškove proizvoda prodajemo na vlastitom pragu, izletištu bilo putem ponude jela i piće ili suvenira. Licencirani sam turistički vodič za BBŽ, završio sam tečaj za turističkog animatora, mesar-kobasičar, slikarstva, vodiča turističkog jahanja, vatrogasni časnik s posebnim ovlastima i odgovornostima, zapovjednik DVD-a Ribnjačka, zamjenik zapovjednika VZO Velika Pisanica, nositelj medalje za hrabrost i požrtvovnost Hrvatske vatrogasne zajednice, predsjednik konjičkog kluba Konji gizdavi iz Velike Pisanice, predsjednik nadzornog odbora udruge uzgajivača konja pasmine Gidran, utemeljitelj-konjanik povijesne postrojbe hrvatske vojske Bjelovarski graničari 1756- Husari, dopredsjednik konjičkog saveza BBŽ, nositelj spomenice domovinskog rata. Posjedujem jahaču dozvolu s licencom za dresurno i daljinsko jahanje, te trener sam za daljinsko jahanje. Aktivno se služim engleskim, talijanskim, španjolskim jezikom. Kako bismo odmor i zabavu naših gostiju učinili što zanimljivijim i zabavnijim, odlučili smo ih na početku upućivati u svakodnevni život na selu od jutra do večeri, od proljeća do zime. Želimo im omogućiti aktivno sudjelovanje u svim aktivnostima na gospodarstvu koje sami izabiru. Nudimo im prvo jutarnje hranjenje, pojenje i timarenje domaćih životinja, čišćenje njihovih nastambi, druženje i igru sa njima. U ponudi imamo: konje, ovce-birke, kokoši, zečeve, mačke, pse. Ovisno o godišnjem dobu mogu obavljati različite poslove vezane za pripremu hrane, životinjama, raditi u povrtnjaku, voćnjaku, vinogradu i podrumu koji uvijek traže pažnju i marljive ruke. Gosti mogu sudjelovati u pripremanju drva za ogrjev i uređivanju okoliša. Aktivno mogu sudjelovati i demonstrirati pripremanje raznih tradicionalnih bilogorskih delicija, ali i onih iz zavičaja iz kojeg dolaze.

2. Da li mi možete reći nešto kako je sve počelo? Kada ste počeli sa radom?

Živio sam u Zagrebu. U Ribnjačku smo dolazili svaki vikend, tu je bio stari djedov vinograd i vikendica, te smo provodili vrijeme zajedno uz muziku i veselje. Stric je svirac, a i moja cijela obitelj je raspoložena na taj način. Odlučio sam se nakon nekog vremena iz Zagreba

preseliti u Ribnjačku. 2009. godine je bila sama registracija, a 2003. godine Izletište je postalo obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.

Odgovor Vladimirov otca, Vlade:

Na malenom brijegu nikada nitko nije odbio gosta ni prijatelja. Tu su se održavale mnoge fešte, na kojima su nezaobilazni bili i muzikaši- muzički sastav.“ „S vremena na vrijeme.“ Dolaze naša djeca- Vladimir i Anita, koji sa nama dijele ljepotu prirode i radost života, rastu, odrastaju i proširuju obitelj.

Odgovor Vladimira:

Anita i ja smo imali bezbrižno i razigrano djetinjstvo. Vješto smo se i neumorno nalazili u šetnji šumama i livadama, brali cvijeće, hvatali leptire, slušali pjev ptica i tražili skriveno blago u jarcima i šikarama obližnjih šuma. Uvijek nam je netko pričao priče o životinjama, čudnim bićima, ljudima, događajima i skrivenom blagu. Skriveno blago nismo nikada pronašli, ali smo se zato vraćali kući sa kiticama šumskih jagoda, vrganjima nanizanim na šibu i punim džepovima kestena i lješnjaka.

Gospodin Vlado iznosi, kako je počela njegova ljubav sa gospođom Milkom:

Ova stoljetna kruška pamti prve početke, susrete, dogovore, planiranja i odluke o mom budućem životu. Šezdesetih godina prošlog stoljeća širila je svoju krošnju kruška, čineći ugodan hlad nad ovim djelom našega brijega. Jednog sam dana tu doveo svoju djevojku Milku i pod kruškom je zaprosio. Obećao sam joj ljubav i vjernost, malu vikendicu i dječicu koja će se ljuljati na granama kruške i trčkarati livadama, puteljcima i šumarcima malenog brijega. Milkin pristanak je u potpunosti omogućio da obećano i izvršim.

3. Kako ste došli na ideju? Što Vas je motiviralo da otvorite djelatnost?

2008. godine smo koristili sredstva Ministarstva poljoprivrede i turizma, te smo se uključili u mjere turizma. Oni su nas na taj način motivirali da uz nepovratna sredstva prilagodimo gospodarstvo za bavljenje turizmom.

4. Koliko imate zaposlenih, te koliki su Vaši smještajni kapaciteti? Ugostiteljski kapaciteti?

Imamo jednog zaposlenog na neodređeno puno radno vrijeme, te povremeno na pola radnog vremena jednu osobu.

5. Koji su Vaši izvori financiranja? Jeste li koristili sredstva općine, županije?

Financiranje je iz vlastitih sredstava, kredita koji je subvencioniran od ministarstva turizma, nepovratnim sredstvima ministarstva turizam, poljoprivrede, branitelja. Općina, županija ne..

6. Dali je Vaš geografski položaj vaša prednost ili nedostatak? Kako ste zadovoljni sa postojećom infrastrukturom? Da li bi nešto promijenili?

Držimo da je geografski položaj prednost. Infrastruktura je jako loša. Nemamo asfalt do izletišta, nema plina, vodovoda, kanalizacije. Za lošeg vremena nestaje struje, nepovoljna cijena interneta jer je samo bežični.

7. Da li ste pobornik ekološke poljoprivrede? Proizvodite li ekološke proizvode? Što je za Vas ekološka poljoprivreda?

Iz certificirane ekološke proizvodnje sam izišao ove godine (u upisniku od 2005.godine) zbog malih prinosa, nebrige institucija o istoj, iste cijene kao i konvencionalni proizvodi, nedostatak gostiju koji to cijene. Nastavljam s što više ekološkom proizvodnjom bez certifikata jer i onako sve prvenstveno proizvodimo za sebe, a samo višak nudimo gostima.

8. Koje vrste jela nudite Vašim posjetiteljima? Nudite li autohtona jela Bilogorskog kraja?

To jesu jela koliko mogu biti Bilogorska, 6-člana smo obitelj, nemamo profesionalne kuhare, moja majka i supruga su kuharice, što mi kuhamo za sebe, kuhamo i za goste. Sve je prirodno i domaće, nema receptura iz vrećica. Grah, variva i sarme to kuhamo za goste koji ostaju prespavati. Kruh pečemo u krušnoj peći, zidanoj od blata i stare cigle. Nudimo i roštilje.

9. Znate li Koji je glavno jelo Bilogorskog kraja?

Sad baš glavno jelo Bilogorskog kraja, to ne bi stvarno znao odgovoriti, jer to su sve jela Bilogorskog kraja, baš glavnoga mislim da nema. Ističu se sarma, makaroni sa makom, naš kraj je bio Vojna krajina nikakva ekskluziva. Za pola litre masti radile su naše bake cijeli dan. Kuhaju se žganci, peku kolači (štrudle).

10. Na koji način se reklamirate?

Reklama nam je preporuka. Internet, nešto turistička zajednica, tiskani materijali.

11. Recite mi nešto o Vašem uzgoju konja, kako je sve počelo?

Stric Dragan je često iz svoje Podravine dolazio na Maleni brijeg, ali se i u nju uvijek vraćao. Pamtim kako je uvijek dolazio jašući na konju Jeggeru, a ja sam ga uvijek s veseljem dočekivao. Volio sam zajahati Jeggera, a stric mi je uvijek to rado dopuštao i pritom uvijek davao kratke i jasne instrukcije. Tada je rođena moja ljubav prema konjima, jer sam, kako se kaže: „pojeo konjsku dlaku“- srodio se s konjima. Right Choice- Maca, američki kasač, je bila moja prva kobila koja je došla u kasnu jesen 2003. godine. Bio je to najbolji izbor za mene, jer me je Maca velikodušno i nesebično uvela u čarobni svijet konja. Na malenom brijegu danas imamo 7 konja, a to su: Dominika – Domini, kasač, Jantar, hrvatski toplokrvni,

Lisa, poni, Rudi Little Hill - Rudi, kasač, Quena Bitter Oak - Ena, kasač, 3 Gidran-1(Hungaro) - Hungaro, gidran, Gidran XXIV-90 Hajnalka - Alka, gidran.“

12. Kako ste zadovoljni brojem gostiju? U koje godišnje doba imate najviše gostiju?

Zadovoljni smo brojem gostiju i želja nam je povećati broj gostiju kako jednodnevnih posjeta tako i višednevnih, povećanjem smještajnih kapaciteta. Najviše gostiju imamo u proljeće i jesen

13. Čime su gosti najviše zadovoljni kod Vas? Da li Vam se gosti vraćaju? Da li ste zadovoljni suradnjom?

Da, da! Posljednje vrijeme to se događa sve češće, skupine gostiju su sve brojnije, dolaze iz bliže i dalje okolice, a i iz udaljenijih krajeva i inozemstva. To nas jako veseli i daje poticaj u radu i proširenju ponude. Svi zainteresirani mogu posjetiti stranicu [www. boooking.com](http://www.boooking.com). I tamo vidjeti ocjenu recenzije gostiju. Nama to daje najjasniju i najbolju ocjenu izletišta i našeg truda i rada. Najviše su zadovoljni uslugom (domaćinima i domaćom atmosferom), hranom (domaća kuhinja, tradicionalni recepti), okolišem, prirodom.

14. Kako u budućnosti vidite svoj agroturizam, koja je Vaša misija?

Agroturizam planiramo razvijati povećanjem smještajnih kapaciteta za još dva apartmana, dvije sobe ove godine, te nagodinu mini kamp i još dva apartmana koristeći europske i domaće izvore financiranja uz vlastita sredstva iz poslovanja. Ozbiljnije pristupiti marketingu. Nastaviti s edukacijama sebe i djelatnika vezanih uz turizam. Planiramo povećati poljoprivrednu proizvodnju kako bi imali što više vlastitih proizvoda za naše goste, a ostale proizvode maksimalno nabavljati od lokalnih proizvođača. Staviti u funkciju zapuštene poljoprivredne površine, zaposliti još djelatnika iz okolice, promovirati Bilogoru, njenu kulturu, tradiciju, običaje. Možda zadržati koju mlađu osobu na ruralnom području, uključujući svoje dvoje djece.

Prilog 2- Statistički podaci o turističkoj posjećenosti BBŽ-e od 2011.-2014. godine

TURISTIČKI PROMET 2011. GODINA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska / Vremenski period Siječanj - Prosinac 2011								
	Siječanj - Prosinac 2011			Siječanj - Prosinac 2010			indeks 2011 / 2010	
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	Dolasci	Noćenja
Ukupno	13.075	29.687	100	10.569	22.533	100	124	132
Domaći turisti	9.342	22.109	74.5	7.320	16.118	71.5	128	137
Strani turisti	3.733	7.578	25.5	3.249	6.415	28.5	115	118

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PREMA VRSTAMA OBJEKATA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska									
	Siječanj - Prosinac 2011			Siječanj - Prosinac 2010			indeks 2011/2010		
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	Noćenja	
Ukupno	13.058	29.703	100	10.473	22.232	100	125	134	
1 Hoteli	10.769	24.133	81.2	8.986	19.032	85.6	120	127	
10 Pansioni	89	128	0.4	204	263	1.2	44	49	
16 Sobe za iznajmljivanje	218	532	1.8	0	0	0	-	-	
17 Prenocišta	7	22	0.1	0	0	0	-	-	
29 Kućanstva – sobe, apartmani, kuće za odmor	1.894	4.662	15.7	1.279	2.933	13.2	148	159	
31 Seljačka kućanstva	81	226	0.8	4	4	0	2025	5650	

TURISTIČKI PROMET 2012. GODINA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska / Vremenski period Siječanj - Prosinac 2012								
	Siječanj - Prosinac 2012			Siječanj - Prosinac 2011			indeks 2012 / 2011	
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	Dolasci	Noćenja
Ukupno	12.941	29.851	100	13.075	29.687	100	99	101
Domaći turisti	9.096	21.670	72.6	9.342	22.109	74.5	97	98
Strani turisti	3.845	8.181	27.4	3.733	7.578	25.5	103	108

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PREMA VRSTAMA OBJEKATA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska									
	Siječanj - Prosinac 2012			Siječanj - Prosinac 2011			indeks 2012/2011		
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	Noćenja	
Ukupno	13.470	30.958	100	13.058	29.703	100	103	104	
1 Hoteli	10.968	25.178	81.3	10.769	24.133	81.2	102	104	
16 Sobe za iznajmljivanje	224	309	1	218	532	1.8	103	58	
17 Prenocišta	48	128	0.4	7	22	0.1	686	582	
22 Planinarski domovi	102	120	0.4	0	0	0	-	-	
29 Kućanstva – sobe, apartmani, kuće za odmor	2.065	5.125	16.6	1.894	4.662	15.7	109	110	
31 Seljačka kućanstva	63	98	0.3	81	226	0.8	78	43	

TURISTIČKI PROMET 2013. GODINA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska / Vremenski period Siječanj - Prosinac 2013								
	Siječanj - Prosinac 2013			Siječanj - Prosinac 2012			indeks 2013 / 2012	
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	Dolasci	Noćenja
Ukupno	14.946	32.803	100	12.941	29.851	100	115	110
Domaći turisti	10.821	24.414	74.4	9.096	21.670	72.6	119	113
Strani turisti	4.125	8.389	25.6	3.845	8.181	27.4	107	103

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PREMA VRSTAMA OBJEKATA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska									
	Siječanj - Prosinac 2013			Siječanj - Prosinac 2012			indeks 2013/2012		
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	Noćenja	
Ukupno	15.028	32.740	100	13.470	30.958	100	112	106	
1 Hoteli	7.539	13.880	42.4	10.968	25.178	81.3	69	55	
16 Sobe za iznajmljivanje	418	777	2.4	224	309	1	187	251	
17 Prenosišta	310	556	1.7	48	128	0.4	646	434	
22 Planinarski domovi	68	179	0.5	102	120	0.4	67	149	
28 Nekategorizirani objekti	4.298	11.556	35.3	0	0	0	-	-	
29 Kućanstva – sobe, apartmani, kuće za odmor	2.328	5.690	17.4	2.065	5.125	16.6	113	111	
31 Seljačka kućanstva	67	102	0.3	63	98	0.3	106	104	

TURISTIČKI PROMET 2014. GODINA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska / Vremenski period Siječanj - Prosinac 2014								
	Siječanj - Prosinac 2014			Siječanj - Prosinac 2013			indeks 2014 / 2013	
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	Dolasci	Noćenja
Ukupno	16.387	37.754	100	14.946	32.803	100	110	115
Domaći turisti	11.566	27.360	72.5	10.821	24.414	74.4	107	112
Strani turisti	4.821	10.394	27.5	4.125	8.389	25.6	117	124

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PREMA VRSTAMA OBJEKATA

Županijska turistička zajednica: Bjelovarsko-bilogorska									
	Siječanj - Prosinac 2014			Siječanj - Prosinac 2013			indeks 2014/2013		
zemlja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	noćenja	% noćenja	dolasci	Noćenja	
Ukupno	16.391	37.755	100	15.028	32.740	100	109	115	
1 Hoteli	5.830	10.397	27.5	7.539	13.880	42.4	77	75	
16 Sobe za iznajmljivanje	670	1.270	3.4	418	777	2.4	160	163	
17 Prenosišta	379	581	1.5	310	556	1.7	122	104	
22 Planinarski domovi	15	170	0.5	68	179	0.5	22	95	
28 Nekategorizirani objekti	6.118	16.514	43.7	4.298	11.556	35.3	142	143	
29 Kućanstva – sobe, apartmani, kuće za odmor	3.317	8.681	23	2.328	5.690	17.4	142	153	
31 Seljačka kućanstva	62	142	0.4	67	102	0.3	93	139	

Izvor: Izvor: *Intranet.htz.hr* - Službena statistika sustava HTZ-a na području RH do 2015. godine

Prilog 3

1. Slike sa gospodarstva na „Malenom brijegu“

Slika 1. Konji

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Slika 2. Na brijegu, pod starom kruškom

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

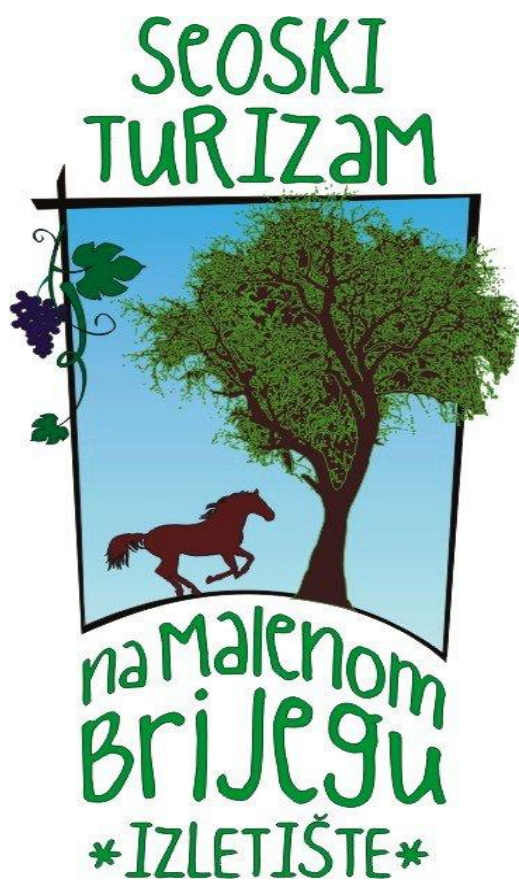

Slika 3. Puteljkom na brijeg
Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Slika 4. Pogled s istoka
Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Slika 5. Znak Malenog brijega

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Slika 6. Pogled sa brijega

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Slika 7. Pripreme za jahanje

Izvor: vlastita fotografija

Slika 8. Natpis na gospodarstvu obitelji „Vlajinić“

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Slika 9. Velika sala za primanje gostiju

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Slika 10. Mala sala izvana

Izvor: fotografija gospodina Vlajinića

Prilog 4

Prijedlog izleta za školsku djecu

Izvan učionička nastava uz edukativno-zabavne sadržaje uz mogućnost prilagodbe svakoj pojedinoj grupi.

Jedan dan izvan učioničke nastave vrijednije je za učenike od sedam dana nastave u školi!

1. "Četiri godišnja doba na Bilogori" - trajanje programa do 4 sata

- dolazak te predstavljanje ekološkog poljoprivrednog gospodarstva i zanimljivosti bilogorskog kraja
- kulinarska radionica (djeca rade knedle sa šljivama) (slika 26) i likovna radionica (izrada suvenira od vune koji će ponijeti kući)
- obilazak gospodarstva – upoznavanje s konjima i ostalim domaćim životinjama, pokazno šišanje ovaca uz priču od vune do suvenira
- okrjepa u Carskom jarku (domaći sok, kiflice, kava za voditelje)
- timske igre
- ručak A (knedle sa šljivama) i sok

CIJENA: 65,00 kn po učeniku.

NADOPLATA: ručak B

- meni za djecu: pileći ražnjić 100 g., prilog, salata, kruh, sok, desert knedle - 35,00 kn
- meni za odrasle: pileći ražnjić 200 g., prilog, salata, kruh, sok, desert knedle - 45,00 kn²⁰

Slika 8. Aktivnosti djece na izletu

Izvor: fotografija gospodina Vljajinića

---

²⁰ <http://www.namalenombrijegu.hr/jednodnevni-posjet>

Prilog 5

CJENIK JELA I PIĆA

(MOLIMO ZA PRETHODNU NAJAVU JELA)

HLADNA PREDJELA	KN
- DOMAĆI PLAGNAJ IŠANJKA, ŠPEK, KOBASICE, AJVAR, SIR, KRUH / PORCLJA	35
- KIFLICE / 2 KOMADA	10
- ŠTAPICE / 2 KOMADA	10
- DOMAĆI SIR I VRIJEMJE / PORCLJA	10
- DOMAĆI KRUH I ŠNITA	3
- OKRUŽKA (KIFLICE, SOK, KAVA) / KOMAD	15

JUHE	KN
- FILEĆA JUHA / PORCLJA	15
- PIREČANA JUHA / PORCLJA	15
- KREM JUHA OD PIVČEA (GRAŠKICE, BROKULJE, BUČJE, GRAŠAK) / PORCLJA	15
- JUHICA VESUJICA (POVRTNA JUHA SA ŠPEKOM I MOKLICAMA) / PORCLJA	20

PRILOZI	KN
- PEKARSKI KRUMPIR / PORCLJA	15
- FRIJE KRUMPIR / PORCLJA	12
- RESTANI KRUMPIR / PORCLJA	12
- DINŠTANI KRUMPIR	12
- KRUMPIR KOCKICE S VRIJEMJEM / PORCLJA	12
- MELNICE / PORCLJA	12
- DOMAĆA TRISTANINA, TRIGANCI / PORCLJA	12
- DINŠTANI GRAŠAK / PORCLJA	12
- UMAK OD GLJIVA / PORCLJA	12
- UMAK OD HRENA / PORCLJA	12
- BILT - BILT / PORCLJA	12
- KUHANO PIVČE / PORCLJA	15

SLASTICE	KN
- BAKIN KOLAČ / 1 KOMAD	6
- ŠTROLICA SA SIROM ILI BUČJE I MAK ILI SA JABUKAMA / 2 KOMADA	12
- DIGANI KOLAČ - ORAHNJAČA ILI MANJUNJAČA ILI S PERMEZOM / 3 KOMADA	12
- BUFTLE S PERMEZOM / 2 KOMADA	12
- ZLJEVANA TOŠ / PORCLJA	12
- PALAČNICE S PERMEZOM / 2 KOMADA	12
- KOLAČ DANAJ / 1 KOMAD	6

JELOVNIK ZA GRUPE	KN
- OBITELJSKI MENI	70
(JUHA, ROŠTILJ, PRIOLOG KRUMPIR, SEZONSKA SALATA, KRUH, KOLAČ DANAJ) / PORCLJA	
- OBITELJSKI MENI ZA DJECU	40
(JUHA, FILEĆI RAŽNJICE, PRIOLOG KRUMPIR, SEZONSKA SALATA, KRUH, KOLAČ DANAJ) / PORCLJA	
- MENI ZA SAMOUSTROJENJE	60
(JUHA, ROŠTILJ, PRIOLOG KRUMPIR, SEZONSKA SALATA, KRUH, KOLAČ DANAJ) / PORCLJA	
- MENI IZLET ZA ODRASLE	45
(FILEĆI RAŽNJICE 160G, PRIOLOG KRUMPIR, SEZONSKA SALATA, KOLAČ DANAJ) / PORCLJA	
- MENI IZLET ZA DJECU	35
(FILEĆI RAŽNJICE 100G, PRIOLOG KRUMPIR, KESELI KRASTAVCI, KRUH, KOLAČ DANAJ) / PORCLJA	

PIĆA I NAPITCI	KN
- KAVA TURSKA	6
- KAVA NESKAPE CLASIC	8
- INSTANT CAPPUCCINO CLASIC	8
- ČAJEVI DOMAĆI	8
- MLEKNO 0,2L	5
- DOMAĆI SOK I BAZGA, VIŠNJAČI O,2L	6
- DOMAĆI ŠLUP (BAZGA, VIŠNJAČI) O,25L	20
- SOK JABUKA 0,2L	7
- SOK JABUKA 1L	35
- COCA-COLA 0,25L	12
- COCA-COLA 1L	30
- VINO DOMAĆE BJELO, CRNO 1 L	40
- VINO DOMAĆE BJELO, CRNO 0,5 L	20
- VINO DOMAĆE BJELO, CRNO 0,1 L	5
- VINO DOMAĆE BJELO, CRNO 0,15L	50
- VINO DOMAĆE BJELO, CRNO 0,25L	50
- GEMŠT 0,2L	6
- KUHANO VINO 0,25L	8
- PIVO PAN 0,2L	10
- PIVO PAN BAKLER LIMUN 0,2L	12

Sve cijene su izračunane u karamama.
 Porez uključivan u cijenu.
 Pregledni pištanac možete uputiti na e-mail: turistizam@namalenombrijegu.hr i u roku 15 dana dobiti foto odgovor, te u knjigu izlbi koja se nalazi na recepciji.
 Ukoliko ne možete dobiti odgovor na e-mail, možete poslati i fizički zahtjev.
 Zadržavamo sebi pravo, odnosno dopisateljicu konzumacije alkoholnih pića, drugih pića i, štamparija koji sadrže alkohol osobama mlađim od 18 godina.

SALATE	KN
- SALATA MALIŠNI BRUČJE (SIRNI SALATA S PIVČEM I SIROM) / PORCLJA	10
- ODRH SALATA S BRUČJEM I LIJEVIM / PORCLJA	12
- KRUMPIR SALATA / PORCLJA	12
- SEZONSKA SALATA / PORCLJA	12
- DOMAĆA ZIMNICA / PORCLJA	12

GLAVNA JELA	KN
- ROŠTILJ - VJATINA, ČARSKO, FILEĆI RAŽNJICE / PORCLJA	40
- FILEĆI RAŽNJICE / PORCLJA	30
- PEKA (SVINJETINA, PILETINA S POVRIČEM) / PORCLJA	50
- SVINJSKI KOPČE SA SIROM / PORCLJA	55
- PUNJENA FILEĆA PISKA SA SIROM I ŠPINATOM / PORCLJA	55
- PORHANA PILETINA / PORCLJA	45
- JANJEĆI KOTLET S ROŠTILJEM / PORCLJA	65
- JANJETINA S RAŽNJICAMA (MIN. 5 KG) / KG	140
- PRAŠTINA S RAŽNJICAMA (MIN. 5KG) / KG	100
- KURBAN JUNETINA S HREN I ŠIMUNOM / PORCLJA	40
- KOBASICE SA ZELJEM I ZGANCIMA / PORCLJA	40
- KRUVIČICE SA ZELJEM I ZGANCIMA / PORCLJA	35
- KURBUZINI ZGANCICI SA ŠPEKOM / PORCLJA	25
- JAJE KUHANO ILI PEČENO / KOMAD	3

GLAVNA JELA (MIN. 4 PORCIJE)	KN
- KOTLOVINA (SVINJETINA, PILETINA S KRUMPIROM) / PORCLJA	50
- PILE S RAŽNJICAMA / PORCLJA	40
- JANJETINA ISPOD PEKE S POVRIČEM / PORCLJA	60

GLAVNA JELA NA ŽLICU (MIN. 4 PORCIJE)	KN
- ČILAŠ OD DINKAČE / PORCLJA	40
- OKRUŽJE / PORCLJA	25
- ODRH S KOBASICAMA / PORCLJA	35
- ŠARMA / PORCLJA	30
- PUNJENA PAPIRKA / PORCLJA	33
- KISELO ILI SLATKO ŽELJE S MESOM / PORCLJA	30

VEGETARIJANSKI JELA	KN
- POVRIČE NA ROŠTILJU / PORCLJA	25
- KRUPICE SA ZELJEM / PORCLJA	25
- KINJELJE SA SLAVIČAMA I VRIJEMJEM / PORCLJA	25
- TIKVICE S PERMEZOM I TRIZELJEM / PORCLJA	25
- PORHANE TIKVICE / PORCLJA	15
- DINŠTANI PATLIŽAN S KRUMPIROM / PORCLJA	25
- DINŠTANE TIKVICE S RIĐOM / PORCLJA	35
- TRIGANCI SA SIROM I VRIJEMJEM / PORCLJA	25
- FILEĆI ISKANI, PRAŠENICE S VRIJEMJEM / PORCLJA	15
- KURBUZINI ZGANCICI S MLEKONOM / PORCLJA	15

8. SAŽETAK

U radu se prikazuju ruralno turistički potencijali izletišta „Na malenom brijegu“ u mjestu Ribnjačka u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Putem intervjua s vlasnikom izletišta i analizom ostalih relevantnih izvora podataka analizirana je specifičnost izletišta i njegove ponude u ukupnoj ponudi ruralnog turizma i turizma Bjelovarsko-bilogorske županije. Zaključak rada je da izletišta „Na malenom brijegu“ predstavlja primjer dobre prakse poljoprivrednih, proizvođačkih, uslužno-turističkih i tradicijskih potencijala u koje je uključena obitelj, a prirodne ljepote i prometna povezanost Županije dodatno osnažuju postojeće komparativne prednosti ovog objekta.

Ključne riječi: ruralno turistički potencijali, izletišta „Na malenom brijegu“, ruralni turizam